

”Om du kommer emot mig på gatan så hackar jag dig
till skit”

En studie om hur kvinnliga journalister i Svenskfinland utsätts för och hanterar
näthat

Amanda Lund

Statskunskap med medier och
kommunikation

Avhandling för magisterexamen

Handledare: Klas Backholm & Tom
Carlson

Fakulteten för samhällsvetenskaper och
ekonomi

Åbo Akademi

Vasa, 2020

Abstrakt

Författare: Lund, Amanda	Årtal: 2020
Arbetets titel: ”Om du kommer emot mig på gatan så hackar jag dig till skit” – En studie om hur kvinnliga journalister i Svenskfinland utsätts för och hanterar näthat	
Avhandling för magisterexamen i statskunskap med medier och kommunikation Sidantal (tot.): 94 s.	
Vasa: Åbo Akademi. Fakulteten för samhällsvetenskaper och ekonomi	
<p>Abstrakt:</p> <p>I och med digitaliseringens utveckling har näthat ökat kraftigt och journalister hör till den yrkesgrupp som är mest utsatt för näthat. Speciellt gäller detta journalister som behandlar känsliga ämnen som lätt upprör människor.</p> <p>Näthat är inget nytt fenomen men det finns inte mycket forskning kring ämnet i Svenskfinland. Syftet med avhandlingen är att bidra med kunskap om finlandssvenska kvinnliga journalisters erfarenheter av näthat och hur de påverkats av och hanterat näthat både i sitt yrke och privatliv. En avhandling med ett likartat syfte skrevs 2017 av Celia Hillo som koncentrerade sig på kvinnliga finska och finlandssvenska journalisters utsatthet för näthat 2017. Den här avhandlingen avgränsas till att gälla enbart finlandssvenska förhållanden.</p> <p>Forskningsfrågorna i avhandlingen är att utreda vilka erfarenheter finlandssvenska kvinnliga journalister har av näthat och hur näthatet tar sig uttryck. Vidare besvaras frågan hur journalisterna påverkats av näthat och hur de valt att hantera näthat. Metoden som används i avhandlingen är kvalitativa semistrukturerade intervjuer. Intervjusunderlaget har samlats in under våren 2020. Materialet utgörs av fem kvinnliga finlandssvenska journalister som arbetat mellan 20 och 40 år som journalister. Journalisterna är verksamma i olika delar av landet och bevakar olika teman.</p> <p>Resultaten från analysen av det insamlade materialet visar att finlandssvenska kvinnliga journalister är utsatta för näthat och upplever att hoten lätt blir aggressiva och har en sexuell antydning. När man blir utsatt för näthat kan man uppleva känslor som chock, förvåning och obehag. Många vet inte hur de ska hantera näthat men upplever att de fått bra med stöd från redaktionen. Balans mellan privat- och yrkeslivet är viktigt. Nattsömnen är någonting som snabbt blir dålig på grund av näthat. Näthat som riktas mot en person kan också påverka andra kollegor på redaktionen. Många journalister har gjort sina sociala medier väldigt privata för att få behålla sin integritet.</p> <p>Det är viktigt att man som journalist pratar om näthat och finner stöd i sin närhet vilket gör att det är lättare att hantera näthat. Om det uppstår näthat som dödshot eller liknande är det viktigt att journalisten anmäler till polisen för att skydda sig själv.</p> <p>Sökord/indexord/nyckelord: Näthat, hatretorik, Svenskfinland, kvinnliga journalister, copingstrategier.</p>	

Innehållsförteckning

1 Inledning	6
1.1 Syfte och frågeställning	8
1.2 Empiriska avgränsningar	9
1.3 Avhandlingens disposition.....	11
2 Studiens referensram	13
2.1 Definition av näthat	13
2.1.1 Näthat mot journalister.....	14
2.2 Kvinnliga journalister som måltavla online.....	19
2.3 Kvinnliga journalisters copingstrategier	22
2.3.1 Positiva copingstrategier.....	23
2.3.2 Negativa copingstrategier.....	24
2.4 Rekommendationer mot hatretorik.....	27
2.5 Summering	29
3 Den empiriska undersökningens metod och material.....	31
3.1 Forskningsmetod.....	31
3.2 Motivering av metodvalet	31
3.2.1 Semistrukturerade intervjuer	33
3.2.2 Intervjuguide.....	34
3.2.3 Intervjuarens roll	36
3.2.4 Etiska aspekter	37
3.3 Material.....	38
3.3.1 Urval.....	39
3.3.2 Analysmetod och analysprocessen.....	40
4 Resultatredovisning	42
4.1 Tema 1: Erfarenheter av näthat	42
4.1.1 Vilka ämnen upprör?	46
4.1.2 Anonyma kommentarer	47
4.1.3 Jämställdhetsfrågan	49
4.2 Tema 2: Hur journalisterna påverkats av näthat	51
4.2.1 Hur påverkat journalistens arbete?.....	54
4.2.2 Hur påverkat journalistens privatliv?	59
4.2.3 Hur påverkat journalistens mående?.....	60
4.2.4 Vilka sorters näthat påverkar mest?.....	61
4.2.5 Hur näthat som man inte är medveten om påverkar.....	63
4.3 Tema 3: Hur journalisterna hanterat näthat	64
4.3.1 Skillnaden mellan unga och äldre journalister	66
4.3.2 Hur journalisten konkret handlat	67
4.3.3 Hur redaktionen konkret hanterat situationen	71
4.4 Tema 4: Hur man kan motarbeta näthat	73
5 Resultatdiskussion	77

<i>5.1 Journalisters upplevelser av näthat</i>	77
5.1.1 Vem näthatar?	79
5.1.2 Journalisternas sätt att hantera näthat.....	80
5.1.3 Vilka åtgärder man kan ta mot näthat	84
6 Avslutning	86
Litteraturförteckning	88

Tabellförteckning

Tabell 1. Intervjuguiden.....	35
-------------------------------	----

1 Inledning

Journalistiken har genomgått stora förändringar under 2000-talet i och med digitaliseringen. Detta har lett till att medielandskapet förändrats och att journalister har blivit mer synliga och lättare att nå via sociala medier som Facebook, Twitter och Instagram (Journalistens trygghetsundersökning, 2016). Att journalister i dag är lättillgängliga har också lett till en förändring i den respons som ges av läsarna. I en rapport som beställts av Yle 2019, med rubriken *”Kysely härinnestä ja painostuksesta ohjelmatyötä tekeville yleläisille”* (Hiltunen & Suuronen, 2019), konstateras att journalister upplever mera förolämpningar och trakasserier än tidigare. Enligt denna rapport upplever 21 procent av de tillfrågade journalisterna regelbunden hatretorik. I en motsvarande enkät som gjordes 2017 uppgav 17 procent av de journalister som besvarade enkäten att de utsatts för regelbunden hatretorik (YLE, 2017). Tidigare forskning visar att de journalister som speciellt utsätts för hatretorik online är kvinnliga journalister (Chen et al., 2018). Hatretoriken som riktas mot kvinnliga journalister har oftare en grövre ton än det näthat som manliga journalister utsätts för (Pöyhtäri, Haara & Raittila, 2013).

Tidigare forskning kring näthat mot journalister visar att trakasserier mot journalister i allmänhet förekommer via sociala medier (Löfgren Nilsson, 2016). Landsverk Hagen och Drange (2015) menar att journalisterna i dag är en grupp i samhället som är synnerligen starkt drabbad av näthat. Det finns också forskning som visar att journalister som utsätts för påtryckningar online undviker att beröra vissa ämnen (Chen et al., 2018; Fox & Tang, 2017).

Enligt Yles rapport (2019) upplever både manliga och kvinnliga journalister att de utsätts för trakasserier men rapporten visar att trakasserier som riktas mot de kvinnliga journalisterna oftare gäller kön, sexualitet och hot om sexuellt våld. En rapport gjord av Amnesty international (2017), i vilken kvinnor i åldern 18–55 år tillfrågats om de har erfarenheter av kränkningar på nätet, visar att kvinnor i synnerhet är i en svår situation när det kommer till hat på nätet. Undersökningen genomfördes i Sverige, Italien, Nya Zeeland, Polen, Spanien, Storbritannien och USA.

Utgående från det ovan anförda tar jag fasta på i vilken utsträckning kvinnliga journalister i finlandssvenska medier får ta emot hatretorik på nätet, vilka erfarenheter de har av näthat och hur de hanterar hatretorik. Undersökningen begränsar sig till mediehus verksamma på svenska i Finland. Detta eftersom journalister på detta område kan sägas ha en extra utsatt ställning i samhället eftersom rapporteringsområdet i stora drag begränsar sig till både ett litet geografiskt område och dessutom är ofta journalisterna välkända i samhället. Undersökningen görs genom kvalitativa intervjuer och de intervjuade är verksamma inom olika mediehus i Svenskfinland.

Orsaken till att jag väljer att fokusera på kvinnliga journalister är att tidigare forskning visat att kvinnor är utsatta för hatretorik i högre grad än män. Enligt Chen med flera har kvinnliga journalister en lång tradition av att konfronteras med hatretorik på jobbet. Digitaliseringen har lett till normalisering av kommentarer online och de digitala plattformarna har skapat ett område där kvinnliga journalister får utstå mycket näthat (Chen et al., 2018).

Det finns också en skillnad gällande hur journalister med mindre arbetserfarenhet påverkas av näthat. Unga journalister som är nya i branschen har inte samma erfarenheter som sina äldre kolleger och har därmed inte samma verktyg för att hantera näthat (Post & Kepplinger, 2019). På grund av detta är det intressant att titta på hur den yngre generationen hanterar näthat jämförelse med sina äldre mer erfarna kolleger.

Anledningen till att jag i denna studie vill fokusera på den begränsade kontexten Svenskfinland är att någon motsvarande undersökning inte gjorts med specifikt fokus på Svenskfinland som område. En studie som delvis berör Svenskfinland är en avhandling pro gradu (Hillo, 2017). Avhandlingen uppmärksammar vilka upplevelser deltagarna i studien har av näthat, vilka följder näthatet har haft för journalisten i arbetet och hur detta näthat påverkat journalistens arbete. Deltagarna i Hillos avhandling är kvinnliga finländska journalister som företräder båda språkgrupperna i Finland; jag har valt att ytterligare avgränsa mig till specifikt finlandssvenska kvinnliga journalister. Svenskfinland är intressant eftersom det utgör ett begränsat område och bebos av en minoritet i Finland och möjligheten till att vara anonym är

mer begränsad i en liten kontext. Avgränsningen kommer att diskuteras mera i kapitel 1.2.

1.1 Syfte och frågeställning

Jag kommer att granska vilka erfarenheter kvinnliga journalister i Svenskfinland har av näthat, hur hatretoriken påverkar deras arbete och välmående och på vilka sätt de hanterar hatretorik. Mitt fokus kommer specifikt att vara näthat på sociala medier eftersom forskning visar att offentliga kommentarer online tenderar att bli mer och mer aggressiva (Löfgren Nilsson & Örnebring, 2016). Avhandlingen är en kvalitativ studie och jag kommer att intervjua kvinnliga journalister som representerar finlandssvenska mediehus med frågor som berör näthat, hur detta näthat påverkat dem i sitt yrkesutövande samt hur de hanterar detta näthat.

Syftet med denna avhandling är att bidra med kunskap om vilka erfarenheter och upplevelser kvinnliga finlandssvenska journalister har av näthat samt hur de påverkas av och hanterar detta näthat. Tre huvudfrågeställningar, med preciserade underfrågor, ska hjälpa mig att nå syftet. Den första frågeställningen handlar om vilka typer av näthat som de intervjuade upplevt och hur innehållet i näthatet ser ut:

1. Vilka erfarenheter har kvinnliga journalister av näthat i Svenskfinland?
 - a) Vilka personliga erfarenheter har de av näthat?

Den andra frågeställningen kretsar kring hur näthat har påverkat dem i deras yrkesutövning och privatliv:

2. Hur har näthat påverkat de kvinnliga journalisterna?
 - a) Hur har näthatet påverkat journalistens privatliv?
 - b) Hur har näthatet påverkat journalistens arbete?
 - c) Hur har näthatet påverkat journalistens mående?

Den tredje frågeställningen fokuserar på hur de kvinnliga journalisterna hanterar näthat:

3. Hur hanterar de kvinnliga journalisterna näthat som riktas mot dem?
 - a) Hur har journalisten valt att hantera situationen både i arbetslivet och i privatlivet?

Kvinnor uppfattar provokationer på ett annat sätt än deras manliga kollegor och reagerar också annorlunda på näthat än manliga journalister (Post & Kepplinger, 2019). När det gäller att hantera hatretorik finns det flera olika sätt. Enligt Post och Kepplinger (2019) finns det tre tydliga former av strategier som kommer att diskuteras närmare i kapitel 2.4 som handlar om journalisters copingstrategier.

1.2 Empiriska avgränsningar

Avhandlingen är kvalitativ och kommer att grunda sig på intervjuer med kvinnliga journalister som är aktiva i Svenskfinland. Tidigare forskning visar att det finns ett behov av att avgränsa sig till kvinnor eftersom kvinnliga journalister lider mera av fientlighet från allmänheten än sina manliga kollegor (Chen et al., 2018).

Forskning visar att kvinnliga journalister blir utsatta för andra slag av hatretorik än sina manliga kollegor. Den hatretorik som kvinnor blir utsatta för har ofta sexuell antydning och är även grövre än den hatretorik männen blir utsatta för (Pöyhtäri, Haara & Raittila, 2013). Det är problematiskt om kvinnliga journalister tystas i medierapporteringen eftersom journalistikens samhällsbevakning då kan bli mer begränsad. Det är inte enbart rapporteringen som blir begränsad, aktörer utanför redaktionen tar i princip över beslutandeprocessen kring vad som ska publiceras eller inte (Opinionsnämnden för massmedier, 2020b).

Tidigare forskning visar att inte bara kön utan också erfarenhet kan ha stor inverkan på hur journalisten har möjlighet att utöva sitt yrke. Därför kommer jag att i denna avhandling fokusera på kvinnliga journalister som arbetat olika länge inom

journalistikbranschen. Yngre journalister har mindre professionell erfarenhet vilket gör dem mer sårbara för hatretorik. Äldre journalister kan, på grund av sin längre yrkeserfarenhet, vara mera självsäkra än yngre journalister. Det kan resultera i att en äldre journalist är mindre benägen att uppleva hatretorik och negativa kommentarer på ett negativt sätt (Post & Kepplinger, 2019). En journalist som länge verkat inom branschen har också haft mer tid att skapa ett brett nätverk som kan underlätta processen att hantera näthat och nedvärderande kommentarer. Därför har jag valt att ha med journalister i olika åldersgrupper för att undersöka om det finns en tydlig skillnad gällande näthat beroende på ålder och arbetserfarenhet. När arbetet inleddes var syftet att enbart intervjua kvinnliga journalister i början av sin karriär. På grund av ovilja från målgruppen att svara förändrades arbetet till att omfatta både yngre och äldre kvinnliga journalisters upplevelser av näthat. Oviljan att svara tolkar jag som ett tecken på att ämnet är både känsligt och obehagligt att tala om.

En ytterligare avgränsning sker i och med att mitt fokusområde kommer att vara Svenskfinland. En orsak till att jag valt att fokusera på finlandssvenska journalister är att det inte gjorts så många undersökningar som fokuserar på enbart Svenskfinland. Hillos avhandling pro gradu (2017) undersöker journalister från både finsk- och svenskspråkiga mediehus. När det gäller hotbilder mot journalister tänker man inte direkt på de nordiska länderna som toppar statistiken gällande pressfrihet i världen (Reporters Without Borders, 2019). Men det är inte enbart journalister som arbetar i icke-demokratiska länder som får utstå hatretorik och påtryckningar i sitt yrke (Löfgren Nilsson, 2017). Finlandssvenskar hör till en minoritetsgrupp i Finland vilket leder till en kontext där du som person är känd både som privatperson och i din yrkesroll; litenheten är påtaglig i alla avseenden i livet. Detta påverkar även yrkesgruppen journalister.

Trots att den sociala kontexten som journalisten verkar i är liten, kan ändå de som vill uttrycka negativa åsikter uppleva att ett online-chattrum ger en viss anonymitet. Denna anonyma hatretorik kan upplevas mycket problematisk eftersom den blir svår att konfrontera. I ett litet samhälle är också redaktionerna i mediehusen relativt småskaliga och journalisterna är i allmänt väl kända personer i närsamhället. Journalistens sätt att uttrycka sig blir lätt att känna igen för mottagaren, vilket kan leda till att åsikter och texter tydligt kan kopplas till en specifik journalist (Post &

Kepplinger 2019). På grund av dessa fenomen kan en kvinnlig journalist med lätthet identifieras i sin rapportering och på så sätt också bli mer utsatt för trakasserier. Tidigare forskning har visat på att män i högre grad än kvinnor skriver ohövliga kommentarer online (Ziegele et al., 2017), och att kvinnor ofta utsätts för kommentarer och hat som baserar sig på könsrollen eller sexualitet (Chen et al., 2018).

Detta har lett till att många kvinnliga journalister utvecklat olika coping-metoder för att klara av dessa trakasserier. I den här avhandlingen kommer jag att intervjua kvinnliga journalister i Svenskfinland och analysera hur de passar in i de ramar som tidigare forskning visar att är förekommande som copingmekanismer bland journalister.

Strategier som identifierats i tidigare forskning är till exempel att bli mera försiktig i sin rapportering, att undvika rapportering av vissa ämnen, undvika interaktion med sina läsare eller till och med att man överväger att överge denna yrkesbana (Chen et al., 2018). Att fokusområdet för min avhandling avgränsas till kvinnliga journalister i Svenskfinland kommer att belysa hur journalistens offentliga position påverkas av den kontext som både ett geografiskt begränsat område och små samhällen innebär.

1.3 Avhandlingens disposition

Kapitel 2 utgör studiens referensram och behandlar näthat som fenomen och begrepp samtidigt som dess rötter härleds. Vidare behandlar kapitlet fem underrubriker. Först kommer fenomenet näthat att diskuteras som fenomen och begrepp. Här går jag också in en del på uppkomsten till näthat och klimatet kring hatretoriken online. Därefter fortsätter jag att diskutera hatretorik mot journalister online. I den tredje underrubriken fokuserar jag på hur hotbilden mot kvinnliga journalister ser ut. Den fjärde underrubriken tar upp hur journalister hanterar hot och vad näthat kan leda till. Slutligen summerar jag studiens referensram.

Kapitel tre behandlar studiens metod och material, överväganden om valet av undersökningsmetod, valet av respondenter och hur jag gått tillväga. Kapitel fyra redovisar resultatet av intervjuundersökningen, kapitel fem sammanfattar och

diskuterar studiens resultat och kapitel sex lyfter fram de viktigaste från resultatdelen samt ger förslag på vidare forskning.

2 Studiens referensram

I detta kapitel kommer jag att beskriva näthat som fenomen och begrepp. Diskussionen kommer även belysa hur utvecklingen av internet har förändrat premisserna för näthat och hatretorik mot journalister. Studien kommer att redogöra för näthat riktat mot kvinnliga journalister och vilka olika copingstrategier det finns för journalister som utsätts för hatretorik. Kapitlet avslutas med en summering.

2.1 Definition av näthat

Enligt Kaakinen (2018) är näthat kommunikation som hotar eller nedvärderar privatpersoner eller sociala grupper. Näthat kan till exempel vara riktad mot sexuella minoriteter, politiska partier, etnicitet och religiösa grupper. Näthat är ett relativt nytt begrepp och endel finlandssvenska medier har i vissa fall översatt engelskans version "hate speech" eller finskans "vihapuhe" direkt av och använt sig av "hatprat" (Mediespråk, 2020). Begreppet "hatprat" är inte det rätta begreppet att använda sig av enligt Mediespråk (2020) eftersom att det är mera likt talspråk. En mer riktig översättning är "hatskriverier", "hatretorik" eller "hatinlägg". Begreppen kan även varieras med "hatpropaganda" eller "hets mot folkgrupp". Kaakinen (2018) konstaterar också att hatretoriken på internet kan även vara mer personligt inriktad med utgångspunkt i till exempel utseende. Näthat kan med andra ord vara riktad mot en bred och brokig skara människor. Ett bra begrepp för att täcka alla dessa grupper är "näthat" eller "hatretorik" (Mediespråk, 2020).

Baserat på Mediespråk (2020) kommer jag, i likhet med Hillo (2017: 13) därmed att använda mig av begreppet "näthat" i första hand, och i andra hand variera detta med begreppet "hatretorik". Ordet definieras av Institutet för språk och folkminnet (2020) genom att konstatera att näthat är när en person uttrycker hat mot en annan person via internet, hatet kan förkomma på olika plattformar. Eftersom jag i denna avhandling fokuserar på hat som kommer via internet är det därför rimligt att jag främst använder mig av ordet näthat.

2.1.1 Näthat mot journalister

Den digitala världen utvecklades på 1990-talet, vilket betyder att sociala medier är ett relativt nytt fenomen som utvecklats i snabb takt. I dag finns de flesta mediehusen på sociala medier och vissa medier finns enbart på sociala medier. Det är en plattform där nyheterna når många människor runt om i landet och världen. Forum bildas, debatter hålls och nyhetsmassan är omfattande. Enligt Statistikcentralen (2018) använde 89 procent av alla finländare mellan 16 år och 89 år internet under året 2018, det är alltså mer en regel än ett undantag att vara en del av den digitala världen i dag. Via sociala medier kan man skaffa sig information om vad som händer i samhället och vad den stora massan tycker om olika samhällsfenomen. Det är en bra plattform i en journalists arbete eftersom journalistens viktigaste uppgift är att rapportera om vad som händer i världen (Finlands Journalistförbund, 2020).

Tillsammans med den digitala utvecklingen har journalistiken genomgått stora förändringar. I synnerhet har journalister blivit mera synliga och mer tillgängliga för allmänheten. Enligt Löfgren Nilsson (2017) uppger sex av tio svenska journalister att de någon gång blivit utsatta för trakasserier, hot eller direkt våld i sitt yrke. Det framkommer att det vanligaste sättet att motta hatretorik är via e-mejl eller olika sociala medieplattformar (Löfgren Nilsson, 2017).

”Om du kommer emot mig på gatan så hackar jag dig till skit” (Yle, 2016), så lyder en kommentar som en finländsk journalist mottagit. Enligt en rapport som Yle gjort (2016) har cirka fem procent av journalisterna i Finland mottagit direkta hot om våld och död. I rapporten deltog 1400 journalister och var sjätte svarade att de under de senaste åren fått motta meddelanden som innehållit direkta hot. Hotbildens omfattning är likadan för kvinnliga och manliga journalister, avgörande har varit vilken typ av artikel som skrivits. De artiklar som behandlar invandrare är de artiklar som får mest negativa reaktioner. Hot om sexuellt våld riktas främst till kvinnliga journalister, manliga journalister uppger att de inte fått motta hot som inbegriper sexuellt våld (Journalisti.fi, 2016).

I en studie med finländska journalister (Pöyhtäri, Haara & Raittila, 2013) konstateras det att näthat ofta riktas mot sådana som rapporterar om teman som partiet Sannfinländarna, invandring, och minoriteter. Studien inkluderade både kvinnliga och manliga journalister, och dessa hade exempelvis fått ta emot kritik för sitt utseende eller beskyllts för att vara psykiskt sjuka.

Djerf-Pierre (2012) konstaterar att sedan den senaste svenska undersökningen om journalister gjordes år 2005 är interaktionen på sociala medier en av de största förändringarna som skett inom journalistiken. Sociala medier har växt explosionsartat och är en del av vardagen för de flesta journalisterna. Medieplattformarna utgör en viktig del av bevakningen av omvärlden och de dramatiska händelser och konflikter som sker i världen. Djerf-Pierre skriver att hösten 2011 använde 65 procent av de svenska journalisterna sociala medier varje dag i sitt privatliv och 44 procent använde sociala medier i sitt arbete. Sociala medier spelar alltså en stor roll i journalistens vardag. Vidare skriver Djerf-Pierre att man kan se en skillnad på vilken åldersgrupp journalister som använder sig mer av sociala medier hör till. Av de journalister som är under 29 år är 60 procent dagliga användare, medan knappt en tredjedel av journalister som är 60 år eller äldre använder sig av sociala medier i sitt arbete. Det är klart lättare för den yngre generationen att förhålla sig positiv till att använda sociala medier som arbetsverktyg eftersom de yngre till skillnad från den äldre generationen växt upp med digitaliseringen.

Journalister och mediehus förväntas i dag vara närvarande på sociala medier, dessutom ger dessa verktyg en förbättrad förutsättning för en effektiv omvärldsbevakning. Via sociala medier kan dialoger skapas där också journalisten kan delta. Online finns oändligt mycket material som hjälper journalisten i efterforskningsarbetet och framförallt när man den stora massan (Hedman, 2019). Journalisten är inte längre enbart ett namn bakom en nyhet, utan med hjälp av internet har journalisten skapat sig ett varumärke åt sig själv. Via sociala medier delar de nyheter, uttrycker sina åsikter och diskuterar med sina följare. Det är inte längre enbart mediehusen som diskuteras bland allmänheten, utan även journalisten som individ kan bli föremål för diskussion. För journalisten är det bra att etablera sitt namn bland allmänheten och tydligt visa publiken vilken slags journalist hen är. En frilansjournalist med ett väl etablerat namn

i samhället är det mer attraktivt, för ett mediehus, att köpa innehåll av än av en journalist man inte har hört om tidigare (Hedman, 2019).

I och med att journalisterna arbetar så mycket med sociala medier har journalister blivit mer tillgängliga för allmänheten. Det är lätt att ta kontakt med journalister via sociala medier och kommentarsfälten kan snabbt bli aggressiva och hotfulla. Hatretorik på sociala medier har blivit så vanligt att de som sprider hat har fått en egen benämning och kallas för nättroll. Trollen kan vara privatpersoner som skapar anonyma konton via sociala medier för att fritt ge uttryck för hårda och otrevliga åsikter i kommentarsfälten. Personer som sprider hat via sina offentliga konton kan också kategoriseras som troll. I auktoritära regimer som till exempel Mexiko har det förekommit att journalister blivit utsatta för stora nätattacker av så kallade troll, senare har det visat sig vara staten som ligger bakom attacken från trollen. Målet med att attackera en viss journalist är då att tysta personen så att hen inte ska våga publicera eller skriva om ett visst ämne (Reporters Without Borders, 2018).

I Sverige har man till och med skapat ett program på TV3 som heter ”Trolljägarna”. I programbeskrivningen (2019) står det att det i dag inte finns nästan någon privatperson som inte blivit utsatt för näthat. Utvecklingen har lett till att privatpersoners psykiska välmående påverkas kraftigt av att bli utsatta för trakasserier online (Gyllenberg, 2019). Detta stämmer också in på journalister som är hårt utsatta för hatretorik i sociala medier.

Journalister kallas för den fjärde statsmakten i ett demokratiskt samhälle (Lindholm, 2018). Mediernas roll är att objektivt granska staten och informera medborgarna om vad som pågår i samhället. För att mediehusen ska kunna utföra sitt arbete som statens vakthund är pressfriheten viktig. Genom näthat kan pressfriheten bli lidande om journalisterna inte känner sig tillräckligt trygga för att utföra sitt arbete. Journalister lyder under landets lagar och i Finland har journalistförbundet en egen etisk praxis som journalister ska följa. En av de första punkterna säger att en journalist inte får missbruka sin ställning. Det betyder att journalisten inte får ta upp stoff som skulle kunna resultera i personlig vinning och inte heller ta emot mutor, eftersom det kan leda till att journalisten inte längre är trovärdig. Om en journalist inte är objektiv, inte kritiskt granskar källor eller följer god sed, förlorar journalistens arbete trovärdighet

och publiken kan inte längre lita på att rapporteringen är korrekt (Finlands Journalistförbund, 2018).

Det är alltså journalisternas uppgift att tillgodose samhällets behov av rapportering om samhället som är trovärdig och välbeprövad. För att detta ska uppnås behöver även medierna granskas. Opinionsnämnden för massmedier är bland annat grundat för att granska journalistiken i Finland och övervaka att journalistiskt innehåll är källkritiskt (ONM, 2020a). Sociala medier erbjuder en plattform där allmänheten med lätthet kan nå ut till mediehusen eller direkt till journalisten. Via till exempel Facebook, Twitter och Instagrams kommentarsfält kan allmänheten ifrågasätta, kritisera och diskutera journalistiskt innehåll. Diskussionerna som uppstår är värdefulla och kan ge mervärde åt det ämne som diskuteras. Bland annat kan det uppstå ett bredare perspektiv på ämnet eftersom det är omöjligt för en journalist att få in alla synvinklar i sitt arbete. Publiken kan också upplysa journalisten om ett relaterbart ämne som också kräver närmare granskning. Med detta sagt händer det dock ibland att diskussionen urartar i dessa kommentarsfält och inte hålls sakliga. Till exempel om innehållet berör ett ämne som lätt skapar delade åsikter, starka känslor eller om människor känner sig kränkta kan diskussionen leda till personliga påhopp mot journalisten som står bakom innehållet. I vissa fall går det så långt att journalister bli utsatta för näthat på grund av sitt arbete (Utgivarna, 2017; ElSherief et al., 2018; Mijatović, 2016).

Frågan som ställs är vilken betydelse näthat får och denna fråga har intresseorganisationen Utgivarna, som är en organisation för medieföretag i Sverige, tagit upp (2017). Den enkät som genomfördes 2017 syftade till att ge en bild av omfattningen av hatretorik mot journalister samt hur och vem som genom otillbörliga medel försöker påverka det som publiceras. Svarsprocenten på enkäten var 42 procent, vilket enligt rapporten var ett tillfredställande resultat för en totalundersökning.

Enligt rapporten uppger tre av fyra chefer eller ansvariga utgivare att hatretoriken mot journalisters arbete ökat med tio procent de senaste åren. Undersökningen visar att andelen enskilda journalister, eller redaktionen som helhet, som utsatts för hatretorik har ökat från 25 procent år 2015 till 38 procent år 2017. De kanaler som används för att framföra hatretorik är främst telefon eller sociala medier, därtill framförs också olika former av hatretorik via e-mejl. Enligt Kaakinen (2018) är särskilt sociala

medier, till exempel Facebook, Instagram och Twitter, forum där näthat florerar. Det är plattformar som på ett enkelt sätt möjliggör näthat eftersom sajterna erbjuder sina användare möjligheten att verka anonymt. Anonymiteten sänker tröskeln för att sprida näthat eftersom risken för att personen måste stå till svars inte är lika stor som när personens namn är offentligt. Bladini (2017) kommenterar personers anonymitet via sociala medier som en möjlighet att gömma sig bakom en påhittad identitet. Via sociala medier kan personer även hitta likasinnade som kan verifiera och välkomna de negativa tankarna som personen kan ha haft (Kaakinen, 2018).

Rapporten av Utgivarna (2017) visar att i första hand är det den enskilda journalisten som är utsatt för hatretorik, men även anhängare har varit direkt utsatta. Enligt enkätsvaren framförs hatet främst av privatpersoner, men andelen hat som kommer från högerextremistiska organisationer är markant och ökande. Som en följd av denna hotbild anger 44 procent av journalisterna att de en eller flera gånger tvekat inför en publicering av en nyhet. I rapporteringen gjordes även en jämförelse med tidigare år som visar att enskilda journalister i större utsträckning upplever otrygghet i arbetet, till exempel när det gäller direkt hatretorik uppger 45 procent av respondenterna att de upplever en minskad arbetslust till följd av den hatretorik de utsätts för.

Om hatretoriken leder till att journalister börjar censurera sig själva är yttrandefriheten i fara. ”Yttrandefrihet förklaras som frihet att i tal, skrift, bild eller på annat sätt meddela upplysningar samt uttrycka tankar, åsikter och känslor” (Uppslagsverket, 2019). I många länder avser yttrandefrihet att lagen stipulerar vilka rättigheter och skyldigheter medborgarna i det landet har.

I länder som Sverige och Finland är det statens uppgift att lägga grunden för det fria ordet och staten har också ansvaret att skydda yttrandefriheten genom rättsliga åtgärder när mediernas och medborgarnas rätt att yttra sig blir kränkt (Petersson, Brink Lund, Smith & Weibull, 2007). Europeiska konventionen om skydd av de mänskliga rättigheterna, eller Europakonventionen, upprätthåller också grundläggande skydd för yttrandefriheten. Denna yttrandefrihet omfattar åsiktsfrihet och rätten att både ta emot och sprida uppgifter eller tankar utan inblandning av någon myndighet, denna yttrandefrihet är också enligt konventionen oberoende av nationella gränser (Europakonventionen, 2019). Men naturligtvis finns även här begränsningar att ta

hänsyn till. Hets mot folkgrupp eller att ägna sig åt förtal eller sprida lögn eller att sprida uppgifter som omfattas av till exempel tystnadsplikt eller sekretess omfattas inte av yttrandefriheten (Beckman, 2016). Detta betyder i klartext att vi alla har en skyldighet att inte uttrycka oss i strid med yttrandefrihetens gränser.

Reportrar utan gränser mäter årligen situationen för pressfriheten i 180 länder. Som nämndes i inledningen toppar Norge Reportrar utan gränser pressfrihetsindex 2019, med Finland på andra plats. Enligt rapporten har arbetsmiljön för journalisterna förändrats på ett negativt sätt och fientlighet, hat och våld mot journalisterna har skapat ett klimat av rädsla (Reportrar utan gränser, 2019). En utmärkande trend är att också politiska ledares fientlighet mot journalister har ökat markant.

Enligt Erik Halkjaer, ordförande för Reportrar utan gränser i Sverige, tar de politiska ledarnas fientlighet sig allt oftare uttryck i allvarliga och återkommande våldshandlingar mot journalister. Detta anser Halkjaer att utgör ett hot mot demokratin och demokratiska processer i hela världen. Enligt rapporten leder en ökad rädsla hos journalisterna till att självcensuren bland journalister och media ökar (Reportrar utan gränser, 2019; Stahel & Schoen, 2019). Hanne Aho, som är ordförande för Finlands Journalistförbund, konstaterar att samhällets och beslutfattarnas attityd mot journalister och pressfrihet har förändrats. I och med händelserna med en husrannsakan mot en journalist som nämndes tidigare kommenterade Aho; ”Nu ser vi ändå finländska beslutsfattare som inte värdesätter pressfrihet” (Finlands Journalistförbund, 2018).

2.2 Kvinnliga journalister som måltavla online

Amnesty Internationals (2019) forskning har visat att speciellt kvinnor är en utsatt målgrupp på internet. De är ofta utsatta för näthat i form av sexuella trakasserier och hot vilket gör att de inte kan använda medieplattformarna fritt utan rädsla för näthat. Som kvinnlig journalist kan klimatet på internet bli hårt. Journalisters arbete är offentligt och sociala medier har gjort det lätt att komma i kontakt med journalisterna vilket har gjort att hot mot kvinnliga journalister har ökat i form av näthat (Amnesty Internationals, 2019).

I en rapport gjord av Medierna i Sverige, som är ett radioprogram som handlar om tryckfrihet, trender, aktuella händelser och andra viktiga ämnen som berör massmedia, lyfts fram att 370 journalister mördats som en direkt följd av att sitt arbete (CPJ, 2014). Rapporten konstaterar också att det i princip är riskfritt att döda en journalist i ett stort antal länder och i de fall där en journalist utsatts för brott hade de flesta rapporterat om lokal korruption eller annan typ av brottslighet. I Sverige är journalisterna den yrkesgrupp som är de mest utsatta i samhället och hotbilden mot journalister har ökat stadigt. I radioprogrammet intervjuades journalisten Josefine Freije, som är en journalist med lång arbetserfarenhet. Hon berättar att hotbilden mot henne har blivit så allvarlig att hon sover med en kniv bredvid sin säng. Denna hotbild mot Josefine Freije har lett till att hon i dag har skyddade personuppgifter. I Finland har Yle-journalisten Jessikka Aro blivit förföljd av en man och en kvinna som också videofilmade och spridit hennes personuppgifter till allmänheten. Aho har kommenterat händelsen och sagt att det har orsakat rädslor och ångest i hennes privatliv (HBL, 2020).

Rapporten "Attack of the trolls" (2018) av Reporters Without Borders tar upp att de länder som rankas högt upp på sitt World Press Freedom Index (2019) också är utsatta för näthat. I rapporten hänvisas det i Finlands fall till en händelse där en kvinnlig journalist som skrivit en artikel om en flicka som blivit våldtagen och att hon efter att artikeln publicerats själv fick ta emot hot om våldtäkt. I en kommentar på internet publicerades också hennes telefonnummer, vilket kan leda till en känsla av otrygghet eller upplevas som ett intrång på privatliv.

En allmän syn på hatretoriken mot journalister är att kvinnor får utstå mer hat än män i sina yrkesroller som journalister, men så är inte fallet enligt vissa studier. Enligt Journalisternas trygghetsundersökning (2016) är det männen som är mest utsatta för hatretorik. Men det framkommer också i undersökningen att resultatet kan bero på att de manliga journalisterna, som deltagit i undersökningen, i genomsnitt har arbetat två år längre än kvinnorna. I en studie som Sveriges Radio gjort tillsammans med tidningsutgivarna (TU) år 2016 konstateras det att det råder en mer osäker tillvaro för kvinnliga journalister än för de manliga (TU, 2016). I rapporten framgår det att 72 procent av de kvinnliga journalisterna har blivit trakasserade, alltså har en majoritet av

kvinnliga journalister i Sverige blivit trakasserade på grund av sitt arbete. I samma undersökning visas det att var tredje journalist i Sverige har blivit hotad eller trakasserad. När det gäller mängden hat och utsatthet är skillnaden inte märkvärdigt stor, men de hot som kvinnliga journalister utsätts för är betydligt grövre. Båda undersökningarna påvisar att det är män som står för majoriteten av de hot journalister får ta emot. Skillnaden mellan manliga och kvinnliga journalister när det gäller hatretoriken är alltså vilka sorters hat de får utstå. Undersökningarna påvisar att majoriteten av hoten kommer via sociala medier och digitala plattformar. Detta belyser att samtidigt som sociala medier medför en positiv aspekt i form av närhet mellan journalisten och allmänheten och åtkomsten av nyheter så för den även med sig negativa aspekter (TU, 2016; Barton & Storm, 2014).

En undersökning som gjorts av Internet Health Report (2019) visar att kvinnliga journalister är mer utsatta för hatretorik på nätet än sina manliga kolleger. International Women's media foundation och Trollbusters undersökning (Ferrier, 2018) konstaterar också att kvinnliga journalister befinner sig i en mer utsatt position på grund av deras kön. Flera mediehus har låtit granska sina kommentarsfält för att se vad som genererar mest näthat (Hindsberg, 2016; Gardiner et al., 2016). Svenska Yle konstaterade att det är de kvinnliga journalisterna som främst blir utsatta för näthat. På Svenska Yles webbplats bemöts de artiklar som är skrivna av kvinnor med mera näthat än artiklar som är skrivna av de manliga journalisterna (Hindsberg, 2016).

Flera undersökningar menar att i synnerhet kvinnliga journalister är utsatta när det kommer till näthat. (Pöyhtäri, Haara & Raittila, 2013; Post & Kepplinger, 2019). Bland annat påvisar Organisationen för säkerhet och samarbete i Europa, OSSE (2016) att kvinnor som arbetar som journalister ofta får utstå näthat och ofta blir trakasserade. Rapporten framhäver att teknologins utveckling inte enbart har fört med sig positiva saker. För kvinnliga journalister runt om i världen har teknologin gjort det möjligt för trakasserier, hot om våldtäkt och andra sexuella trakasserier, att bli en del av kvinnornas vardag oavsett om de befinner sig på arbetet eller inte.

I rapporten säger en kvinnlig journalist, som själv fått utstå näthat, att det kan vara en farlig kombination att vara kvinna och uttrycka sina åsikter på internet (OSSE, 2016). Skribenten Antonijevic konstaterar att den stereotypiska synen på vad kvinnor får och

inte får säga, hur de ska klä sig eller vad de får göra inte är något nytt fenomen online, det har funnits i ”vanliga medier” en lång tid. Men i och med internets utveckling har gränsen mellan privatliv och offentlighet, professionell och oprofessionell, underhållning och nyhet suddats ut och tröskeln för att använda hatretorik har sänkts.

En studie av Stahel och Schoen (2019) påvisar att kvinnliga journalister är mer benägna att bli sexuellt attackerade än sina manliga kollegor. Undersökningar visar också att kvinnliga journalister oftast inte anmäler hot om sexuellt våld. Detta på grund av att de är rädda för att det ska påverka jämställdheten könen emellan eller att de inte längre ska bli utskickade på viktiga uppdrag (UNESCO, 2014). Det är problematiskt om kvinnor inte vågar anmäla på grund att de är rädda att de inte längre ska få bevaka större och viktiga händelser.

Att kvinnliga journalister har större risk att bli utsatta för sexuella trakasserier får också stöd av den finska studien om journalister och hot av Pöyhtäri, Haara och Raittila (2013). I studien vittnar de kvinnliga deltagarna om att majoriteten av den hatretorik de tagit emot har varit sexuellt inriktad och våldsam. De våldsamma och sexistiska hoten har även varit den typ av hatretorik som varit mest obehagliga för kvinnorna. Näthat med sexuell antydning och könsinriktade kommentarer räknas som den mest hotfulla sortens näthat.

Kurvinen (2015) har lyckats få en bred uppfattning om hur jämlikheten ser ut i journalistikbranschen. Han har nämligen intervjuat kvinnliga journalister som varit i början av sin karriär, i mitten och i slutet av sin karriär. Ett av de ämnen som han tagit fasta på är hot och trakasserier som journalister fått utstå i sitt yrke. Som resultat har Kurvinen slagit fast att det främst är ämnen som behandlar feminisism och jämställdhetsfrågor som oftast blir bemötta med hatretorik. Speciellt kvinnofrågor verkar uppröra allmänheten.

2.3 Kvinnliga journalisters copingstrategier

Hur hanterar journalister situationen när de blir utsatta för hatretorik? Det finns olika sätt för journalister att hantera hot. Faktorer som inverkar på hanteringen av hot är

bland annat ålder och kön. Kvinnor och män hanterar hot på olika sätt och beroende på hur länge man verkat som journalist hanterar man hot olika (Post & Kepplinger, 2019). Vidare kan man dela in hanteringen av hot i positiva reaktioner och negativa reaktioner. Journalister som reagerar positivt på hot kan uppleva hot som ett bevis på välutfört arbete och bli ännu vassare i sin rapportering. De negativa reaktionerna på hot kan i extrema fall, som tidigare nämdes, leda till att personer slutar arbeta som journalist (Beckman, 2016). Utgående från tidigare forskningsresultat verkar de negativa reaktionerna vara fler än de positiva (Post & Kepplinger, 2019; Stahel & Schoen, 2019).

2.3.1 Positiva copingstrategier

Ett sätt för journalisten att hantera hatretorik är att fokusera på problemet och inte ta hotet personligt. Istället fokuserar journalisten på att det är artikelns innehåll som upplevs på ett negativt sätt och inte hen som person. Ett annat sätt, genom vilket näthat kan hanteras på ett positivt sätt, är att istället för att bli nertryckt av de hotfulla kommentarerna se hatretoriken som ett erkännande för journalistisk kompetens. Istället för att bli nedslagen tar journalisten de negativa kommentarerna som ett bevis på sin objektivitet och självständighet och att man lyckats skriva om ett fenomen som tydligt träffat en öm punkt. Som journalist kan man då känna att man fått mottagaren att reagera och därmed fundera över informationen (Post & Kepplinger, 2019; Lischka, 2019). Journalisters mål är nämligen att alltid sträva efter att utföra objektiv rapportering av samhällseliga fenomen (Finlands Journalistförbund, 2020).

I en studie gjord av Chen med flera (2018) säger en journalist som blivit utsatt för grovt kvinnohat online att hon inte blivit rädd på grund av näthatet. Tvärtom upplever hon att näthatet har gjort henne mer objektiv i sitt yrke och är noggrann med att få alla röster hörda. Näthat kan leda till att journalister blir mer självkritiska än tidigare. Vissa journalister har också tendens att tänka efter noggrant hur de formulerar sig om känsliga ämnen om de blivit utsatta för näthat (Post & Kepplinger, 2019).

Post och Kepplinger visar i sin studie (2019) att för en journalist som har mera erfarenhet och är äldre så upplevs offentlig fientlighet mer tillfredställande och som

ett bevis på sin professionalitet. Dessa journalister är, oavsett kön, också mera redo att trotsa förväntad fientlighet. Att äldre journalister hanterar hoten på detta sätt kan bero på att de redan fått en del professionellt erkännande. Men studien visar, att de känslor journalisten mottagit tidigare hot med påverkar vilken strategi journalisten kommer att använda om det uppstår nya hotfulla kommentarer.

Enligt Post och Kepplinger (2019) upplever kvinnor, i högre grad än männen, negativa känslor då de mottar hot. Detta leder till att kvinnor har en tendens att vara försiktigare med vad, och hur, de rapporterar om eftersom de vill undvika att provocera fram offentlighetens fientlighet. De manliga journalisterna är mer benägna att provocera sin publik. Även Stahel och Schoen (2019) har kommit fram till att kvinnliga och manliga journalister reagerar olika gentemot hatretorik.

2.3.2 Negativa copingstrategier

Näthat kan påverka en persons psykiska välmående negativt (Gyllenberg, 2019). Kaakinen (2018) har också kunnat visa på att näthat kan ha negativa effekter på en människas psykiska hälsa och att det kan framkalla ångest hos den som blir utsatt för hatretorik. Människor är individer som alla hanterar händelser på olika sätt. Endel journalister kan fortsätta sitt arbete som normalt oavsett om de får utstå näthat eller inte. Andra journalister kräver mera tid för att bearbeta en negativ upplevelse och i vissa fall krävs det att journalisten uppsöker hjälp efter en traumatisk händelse (Barton & Storm, 2014).

Om journalistens psykiska mående påverkas av näthat finns det olika sätt som journalisten kan hantera situationen. Barton och Storm (2014) rekommenderar bland annat att utöva meditation och avslappningsövningar för att journalisten ska undvika att det psykiska måendet påverkas allt för mycket. Vidare lyfter Barton och Storm fram hur viktigt det är med ett stöd från familj, vänner och kolleger. Journalisten kan använda sig av sitt stödnätverk när en situation uppstår som hen behöver få diskutera och ventileras. Att få ventileras med en annan person kan göra att ens psykiska mående förbättras. Det har visats att journalister som använder sig av sitt stödnätverk i längden har klarat av sitt arbete bättre. I vissa fall kan det vara skäl att uppsöka professionell

hjälp av en psykolog. Vanliga reaktioner för journalister som upplevt en traumatisk upplevelse är bland annat sömnproblem, mardrömmar, chock, lättretlig, ilska och problem med koncentration. Att motionera kan vara ett bra sätt att få utlopp för sin frustration och kan också hjälpa till med sömnen (Barton & Storm, 2014).

Kvinnliga journalister har enligt Stahel och Schoen (2019) högre tendens än män att utöva en undvikande-strategi istället för en attackstrategi. Detta kan bero på att kvinnliga journalister blir mer stressade av näthat än manliga journalister och därför väljer att undvika situationen istället för att gå till motattack, menar Stahel och Schoen. Att kvinnliga journalister blir mer stressade av näthat kan däremot härledas till att kvinnor blir utsatta för grövre hot, ofta med sexuell antydning (Stahel & Schoen, 2019; Kurvinen, 2015; Pöyhtäri, Haara & Raittila, 2013), och som tidigare konstaterats upplevs näthat som är riktat mot kön och som har sexuell antydning mest hotfullt (Stahel & Schoen, 2019; Pöyhtäri, Haara & Raittila, 2013).

Journalisten kan börja undvika att rapportera om ämnen som kan resultera i att allmänheten provoceras (Post & Kepplinger, 2019). Om journalisten börjar undvika teman som kan vara provocerande för allmänheten leder det till en form av självcensur (Löfgren Nilsson & Örnebring, 2016; Graham & Wright, 2015; Post & Kepplinger, 2019). Den värsta reaktionen på näthat kan till och med leda till att journalisten säger upp sig och byter yrke (Beckman, 2016).

Stahel och Schoen (2019) kunde visa på att olika former av självcensur kan innebära att journalisten begränsar sitt engagemang, alltså undviker att läsa de kommentarer som kommer online eller via e-mejl, eller begränsar sin närvaro på sociala medier för att undvika att läsa otrevliga kommentarer. Ett annat sätt för journalisten att hantera näthat är att hen börjar anpassa sitt sätt att rapportera olika nyheter. Journalisten kanske till exempel undviker ämnen som tros provocera läsarna, eller väljer att moderera sitt sätt att rapportera så att artikeln inte ska uppfattas som provocerande. Att en journalist väljer att inte publicera en artikel kan bero på direkt rädsla för hur innehållet ska tas emot, eller så vill journalisten ta hänsyn till andras åsikter. Den ultimata formen av strategi innebär att journalisten överväger att helt och hållet lämna det journalistiska yrket. De kvinnliga journalister som deltagit i intervjun uppger att detta är den sista utvägen (Beckman 2016). Kvinnliga journalister hanterar ofta hatretorik med

undvikandestrategier, som att begränsa sin interaktion med läsarna, anpassa sitt sätt att rapportera eller överväga att helt sluta som journalist (Stahel & Schoen, 2019).

Löfgren Nilsson visar i sin undersökning av journalisters utsatthet (2017) att den vanligaste åtgärden för att värja sig mot hatretorik via sociala medieplattformar är att journalisten blir mer restriktiv på sociala medier. Det betyder att genom att minska sin synlighet i den digitala världen kan man undvika att bli utsatt för näthat. Enligt undersökningen har 26 procent av de utsatta journalisterna undvikit att bevaka ett visst ämne som de vet bidrar till diskussion och starka åsikter för att undvika upprörd publik. På så sätt har dessa journalister utövat en viss självzensur i sitt yrke. I Chen med fleras studie (2018) säger utsatta journalister att de blivit försiktiga med hur de verkar på sina privata sociala medier, de tänker till exempel mera innan de publicerar någonting på sina konton. En journalist i studien säger att det känns som att man alltid måste titta sig över axeln och vara noggrann att enbart familj och vänner kan se det man publicerar.

Svenska Akademiens ordbok beskriver substantivet självzensur som ”Självpåtagen återhållsamhet vid publicering till exempel av nyheter eller (politiskt) debattinlägg” (Svenska akademiens ordböcker, 2009). Självzensur är alltså när man väljer att inte publicera ett innehåll eller en del av ett innehåll av en åsikt. Självzensur involverar ofta på någon nivå ett avsiktligt, medvetet beslut att inte uttrycka något (Horton, 2011).

Självzensur är ett medvetet val och det kan finnas olika orsaker till varför man väljer att inte publicera en viss information. Det kan antingen vara av ett personligt skäl en person väljer att avstå från att uttrycka en åsikt, eller att personen ifråga har blivit påverkad av en yttre faktor, till exempel en stat som vill hindra yttrandefrihet, privatpersoner eller grupper av medborgare i samhället som vill hindra människor från att bilda egna åsikter (Beckman, 2016).

Alla människor påverkas på något sätt av andras åsikter och detta inverkar på människors sätt att uttrycka sig offentligt. Enligt en rapport av Internetstiftelsen gällande svenskarnas vanor på nätet (2018), har en av fyra svenskar avstått från att tala politik på nätet för att undvika hård kritik, hat eller hot. Det är, enligt samma rapport, de som ofta talar om politik med andra som också i något sammanhang väljer att avstå

från att uttrycka sina åsikter fullt ut eftersom de vill undvika obehagliga situationer. Det är naturligtvis beklagligt när privatpersoner drivs av olika rädslor för att uttrycka åsikter och väljer att inte uttrycka sig offentligt eftersom de känner sig hotade. Men när det gäller journalister är näthat dessutom ett hot mot pressfriheten (Löfgren Nilsson & Örnebring, 2016; Barton & Storm, 2014).

Självcensuren kan delas upp i två typer, den offentliga och den privata. Den offentliga självcensuren avser individuella reaktioner som kan härledas till att myndigheter utövar påtryckning och hotar det fria ordet. Den andra typen av självcensur är när en person undertrycker de egna åsikterna trots att det inte finns något yttre hot (Cook & Heilmann, 2013). Den senare formen av självcensur kan bero på vad journalisten upplever att är moraliskt eller socialt korrekt och acceptabelt, och i detta fall finns det ingen tvingande myndighet eller någon klar hotbild mot journalisten (Beckman, 2016).

I en amerikansk studie, utförd av Pew Research Center (2000), som granskade ämnet journalister och självcensur uppgav 41 procent av de intervjuade journalisterna att de avstått från att rapportera om någon nyhet på grund av att de var oroliga för repressalier från sina läsare. Förutom att utöva självcensur för att undvika hot från läsarna uppgav journalisterna även att de mildrat tonen i sina artiklar eftersom de vill ta hänsyn till sin arbetsgivares intressen.

I Norden är det vanligare att det är enskilda privata personer som kan utgöra ett hot mot en journalists yttrandefrihet. Både hänsyn till journalistens personliga kontaktnät, eller direkt hat som uttrycks via e-mejl eller sociala medier, kan vara faktorer som leder till att journalisten väljer att avstå från att publicera ett innehåll som kan vara samhällsrelaterat relevant (Beckman, 2016).

2.4 Rekommendationer mot hatretorik

Det är svårt att undvika hatretorik eftersom det alltid kommer finnas människor som inte håller med olika åsikter eller beslut som tas. Det man kan göra är att upprätthålla rekommendationer för hur man ska handla när man blir utsatt för hatretorik. Finlands journalistförbund (2019b) har publicerat råd för hur journalister på bästa sätt kan

hantera hatretorik. Råden är tänkta att tillhandahållas hos mediehusen för att journalisterna ska påminnas om vad man kan göra om man blir utsatt för hatretorik. Johanna Vehkoo står för texten och skriver som förord till råden att näthat är ett seriöst problem eftersom de som använder sig av näthat strävar efter att tysta ner journalisterna. Dessutom kan hatretorik leda till psykiska problem för de journalister som utsätts. Råden är uppdelade i tre olika grupper. Den första gruppen ger råd till journalisten som är utsatt, den andra är riktad till chefen och den tredje gruppen riktar sig till kollegerna till journalisten

Råden som den utsatta får är konkreta. Det är viktigt att spara alla kränkande meddelanden, blockera personen som sänt dem och berätta för sin chef vad som hänt. Efter det kan man börja titta över sin säkerhet. Privat information, så som telefonnummer och hemadress, kan göras privat eller raderas helt (Finlands journalistförbund, 2019b).

Både chefer och kolleger kan hjälpa den utsatta. Journalistens välbefinnande är viktigt att tillgodose eftersom det kan tära på en person att motta hot. Om det är en bred skara som ifrågasätter ett journalistiskt innehåll kan chefen visa sitt stöd genom att gå ut offentligt och berätta varför mediehuset valt att gå ut med innehållet ifråga. Frilansjournalister kan också bli utsatta och de har inget stort mediehus bakom sig. Om man känner en frilansjournalist som blivit utsatt för hatretorik kan man kanske ringa personen i fråga och visa sitt stöd på det viset. I slutet ges rådet att man inte ska underskatta näthat, det kan göra stor skada för journalistens rykte och mentala och psykiska välbefinnande (Finlands journalistförbund, 2019b; Barton & Storm, 2014).

De flesta journalister som beskriver sina erfarenheter av hatretorik är överens om att de valt att inte besvara näthatet. Journalisterna anser att det troligen enbart eggas på personerna ännu mera och gör mer skada än nytta. De journalister som säger att de besvarat arga kommentarer säger att de inte kunnat låta bli eftersom de blivit så arga av kommentarerna. Problemet är att det är ofta exakt det som personen bakom kommentarerna vill, nämligen få en motreaktion (Chen et al., 2018).

Som konstaterats tidigare är det svårt att helt undvika näthat, därför kan det vara bra att journalisten är förberedd på att hans journalistiska innehåll kan uppröra människor

och hatretorik kan uppstå. Det kan underlätta situationen att journalisten är förberedd på vad som kan hända innan det händer (Barton & Storm, 2014). Journalister som blivit utsatt för hatretorik menar att de har behövt bygga upp en stark front för att undvika att de hårda orden ska beröra dem, vilket är svårt men journalister behöver ha hård hud för att klara av att utföra sitt arbete. Ett sätt att hantera mycket negativitet är att försöka fokusera på de positiva nyheterna (Chen et al., 2018).

2.5 Summering

Begreppet näthat används i denna avhandling eftersom enligt Mediespråk (2020) är näthat det bästa samlingsnamnet för hatretorik på nätet. Näthat är inget nytt fenomen men tidigare forskning visar att hatretoriken mot journalister har ökat i och med digitaliseringen. På grund av digitaliseringen är journalister mer tillgängliga för offentligheten och lättare att komma i kontakt med. Dessutom har internetsidor, som sociala medier, gjort det lättare att vara anonym, vilket har resulterat i att tröskeln för att skicka iväg näthat är lägre. Tidigare forskning visar att kvinnor och män utsätts för näthat i princip i lika hög grad, men det näthat som kvinnliga journalister utsätts för är ofta kopplat till sexism och våld och är grövre än den hatretorik som manliga journalister får ta emot (Stahel & Schoen, 2019; Pöyhtäri, Haara & Raittila, 2013).

Journalister hanterar och påverkas av näthat på olika sätt. Kvinnor och unga reagerar oftare med negativa känslor mot näthat än män och äldre journalister. Äldre och mer erfarna journalister kan ibland se positivt på den hatretorik de mottar online eftersom de oftare tar hatet som en bekräftelse på att de tagit upp ett ämne som är viktigt och berör människor. De som har mer erfarenhet är även tryggare i sig själva än yngre journalister med lite erfarenhet (Post & Kepplinger, 2019). I vissa fall kan näthat leda till att den utsatta journalisten börjar undvika att bevaka ämnen som hen vet kan leda till näthat. Då är det fråga om självcensur vilket har negativ inverkan på yttrandefriheten (Löfgren Nilsson & Örnebring, 2016; Barton & Storm, 2014).

Näthat kan ha negativ inverkan på journalisters psykiska välmående och då är det bra om journalisten har tillgång till stöd. Rekommendationer mot näthat påpekar också att det är viktigt att journalisten får stöd från sin omgivning. Stödet kan komma från

redaktionen, kollegor, släkt eller vänner. Det kan vara bra att utsatta journalister får diskutera det hen har varit med om för att sedan gå vidare (Finlands journalistförbund, 2019b; Barton & Storm, 2014).

Eftersom ålder har en stor inverkan på hur journalister reagerar på hatretorik, kvinnor tenderar att påverkas mera negativt av näthat samt eftersom internet har gjort journalister mer tillgängliga vill jag i denna avhandling studera vad kvinnliga journalister har för erfarenhet av näthat och hur journalisterna påverkats av och hanterat näthat.

3 Den empiriska undersökningens metod och material

I detta kapitel redogörs för forskningsmetoden, materialet och analysmetoden.

3.1 Forskningsmetod

Syftet med denna avhandling är bidra med kunskap om vilka erfarenheter och upplevelser kvinnliga finlandssvenska journalister har av näthat samt om hur de påverkas av och hanterar detta näthat. I avsikt att nå detta syfte har jag valt att utföra en kvalitativ studie framför en kvantitativ. För det mesta baserar sig kvalitativ forskning på intervjuer medan en kvantitativ studie baseras på enkätundersökningar (Esaiasson et al., 2012). Intervjuerna med journalisterna utfördes genom semistrukturerade intervjuer istället för ostrukturerade intervjuer. En semistrukturerad intervju är inte lika öppen som en ostrukturerad intervju men lämnar ändå utrymme för diskussion (Hirsjärvi & Hurme, 2000). Det är passande att jag använder mig av kvalitativa, semistrukturerade intervjuer eftersom jag i denna avhandling strävar efter att få fram journalisternas egna erfarenheter, tankar och uppfattningar av näthat (Trost, 2010; Esaiasson et al., 2012). Enligt Esaiasson et al. (2012) finns det fem olika situationsområden då kvalitativa intervjuer är relevanta. De två första är relevanta för denna avhandling: 1) när man tar sig an ett outforskat fält, och 2) när man vill veta hur människor uppfattar sin värld. Dessa två punkter är orsaken till att min forskningsmetod är kvalitativa intervjuer. Det finns inte mycket forskning kring ämnet och jag strävar efter att ta reda på journalisternas personliga tankar, känslor och erfarenheter.

3.2 Motivering av metodvalet

För att få fram journalisternas erfarenheter och hur de hanterat näthat kan man argumentera för att det finns olika forskningsmetoder att använda sig av. Fyra möjliga

metoder är: 1) enkätintervjuer, 2) ostrukturerade intervjuer, 3) gruppintervjuer, eller 4) semistrukturerade intervjuer (Trost, 2010; Dalen, 2015).

När man på svenska talar om enkäter syftar man på frågeformulär (Trost, 2010). Denna metod använder man sig främst av i forskning som syftar till att söka efter generaliserbar data, till exempel om man vill ta reda på hur ofta ett fenomen förekommer (Esaiasson et al., 2012). Det finns flera orsaker till varför denna forskning inte använder sig av enkätintervjuer. En enkät har fasta frågor och svar som inte går att utveckla till skillnad från en intervjusituation där personer träffas ansikte mot ansikte. Det blir svårt att fördjupa sig i ämnet med en enkät (Bell, 2009). Det finns risk för att intervjuobjektet tolkar frågorna på ett annat sätt än vad intervjuaren hade som avsikt. Olika personer kan också tolka frågorna på flera olika sätt och därmed kan resultatet påverkas (Hirsjärvi & Hurme, 2000). Det positiva med en enkätintervju är att man snabbt kan analysera och transkribera resultatet. Men eftersom denna studie vill få fram personliga upplevelser och känslor, lämpar sig inte enkätintervjuer för denna studie.

Ostrukturerade intervjuer är i princip motsatsen till enkätintervjuer, medan den första är helt ostrukturerad, med inga fasta frågor, så är den sistnämnda helt strukturerad med fasta frågor. En ostrukturerad intervju baserar sig till fullo på svaren som intervjuobjektet ger och ställer frågor utifrån dem (Trost, 2010; Dalen, 2015). Denna metod liknar mera ett samtal än en regelrätt intervju och det är personen som blir intervjuad som styr samtalet och påverkar i vilken riktning samtalet går. Ostrukturerade intervjuer utgår helt från personers livserfarenhet och frågorna som ställs är inte ledande. Samtidigt som denna avhandling vill ta reda på kvinnliga journalisters livserfarenheter är denna metod ändå inte relevant för denna avhandling av två anledningar: 1) det är svårt att analysera svaren, och 2) avhandlingen har ett klart och tydligt tema som ska följas, nämligen upplevelser och följder av nåthat (Hirsjärvi & Hurme, 2000).

En gruppintervju, kallas även fokusgrupp, har en eller två personer som ställer frågor till en grupp på cirka fem personer. Det negativa med denna metod är bland annat att det kan vara svårt för den som intervjuar att moderera en stor grupp. I en stor grupp kan det lätt hända att samtalet avlägsnar sig långt bort från ämnet man vill fokusera

på. Om ämnet som ska diskuteras är känsligt för en del av deltagarna, kan det resultera i att personer inte vågar öppna upp sig i lika hög grad som de kanske gjort i en situation med enbart två personer. I en gruppintervjusituation bör man även tänka på den etiska aspekten med tystnadsplikt. De som intervjuas vill troligen inte att informationen sprids vidare och risken att det händer ökar om gruppen har flera medlemmar. Det positiva med en gruppintervju är att den ger utrymme för interaktion deltagarna emellan. Andra deltagares erfarenheter kan påminna de andra om sina egna erfarenheter. I en gruppintervju finns det ändå risk att deltagare som är extroverta tar över samtalen medan personer som är mer introverta drar sig undan och inte deltar i samtalen (Trost, 2010; Bell, 2009).

Semistrukturerade intervjuer, som även kallas temaintervjuer, är en blandning mellan dessa ovanstående metoder. Efter att ha redogjort för de alternativa metoderna går det att konstatera att semistrukturerade intervjuer är den bästa metod att använda i denna avhandling, eftersom samtidigt som ett tema fastställs så finns det utrymme för diskussion (Hirsjärvi & Hurme, 2000). Svaren styrs inte lika mycket som i en enkätundersökning, intervjuaren kan lättare kontrollera intervjusituationen och analysera svaren än i en gruppintervju samtidigt som det finns utrymme för att fördjupa sig och få fram personliga erfarenheter (Bell, 2009).

3.2.1 Semistrukturerade intervjuer

En av intervjumetodens största fördelar är flexibiliteten den medför. Medan enkäter består av fasta frågor och svar kan forskaren i en intervjusituation ställa följdfrågor, fördjupa sig, klargöra frågorna med mera. I en intervju kan man med hjälp av kroppsspråk förstå att det ligger mera bakom det sagda svaret och därefter ställa följdfrågor. Som nämntes tidigare är intervjuprocessen lång och kan vara svår att analysera. Frågorna kan vara också vara svårare att utarbeta jämförelse med enkätfrågor, men av intervjusituationen får forskaren ett rikt material och mervärde (Bell, 2009; Esaiasson et al., 2012; Hirsjärvi & Hurme, 2000).

Det finns en del negativa samt positiva sidor med att utföra en semistrukturerad intervju. En forskningsbaserad intervjuprocess tar tid, därför har ofta korta projekt

enbart ett fåtal intervjuer. Dessa intervjuer kräver noggrann planering, tålamod och erfarenhet. Erfarna forskare anser ofta att transkribering av intervjuerna är nödvändigt eftersom intervjuaren annars kan påstå vad som helst i sin analys (Bell, 2009).

När man utför en semistrukturerad intervju är det viktigt att vara förberedd. Frågorna som förberetts kan prövas innan intervjun så att man känner att de passar in, låter enkla och är tydliga. En person som aldrig tidigare utfört en intervju kan ha svårt att strukturera upp och styra samtalet så att man håller sig till ämnet, därför är det viktigt att förbereda sig. Intervjuaren ska inte stressa intervjusituationen men hen ska sträva till att inte intervjutillfället drar ut på tiden. Om intervjun håller på en lång tid finns det risk att både intervjuaren och personen som intervjuas tappar intresse och fokus (Bell, 2009, Hirsjärvi & Hurme, 2000, Dalen, 2010, Esaiasson et al., 2012).

3.2.2 Intervjuguide

Enligt Dalen (2015) är det särskilt viktigt att utforma en intervjuguide om metoden är semistrukturerade intervjuer, eftersom det krävs planering. I utformandet av en intervjuguide ska man tänka på form och innehåll. Innehållet ska knyta an till undersökningens problemställning och när man tänker på formen ska intervjun vara levande och dynamisk. Med hjälp av intervjuguiden skapas goda förutsättningar att lyckas med intervjuerna (Esaiasson et al., 2012).

Som tidigare nämnts ska intervjun börja med *uppvärmningsfrågor* som fungerar som inledande frågor till intervjuns huvudämne. De första frågorna kan vara i stil med: upprepning av studiens syfte, påminnelse om hur näthat definieras i denna undersökning, namn, arbetsort, ålder, verksamma år inom journalistiken. De inledande frågorna har som uppgift att göra intervjupersonen bekväm och avslappnad i intervjusituationen. En spänd och nervös intervjuperson besvarar inte frågorna lika utförligt som en avslappnad person (Dalen, 2015; Esaiasson et al., 2012).

Efter inledningsfrågorna följer de *tematiska frågorna* som i detta fall består av tre huvudfrågor: 1) Erfarenheter av näthat, 2) Reaktionen på näthat, och 3) Hur näthatet

hanterats. Utöver dessa tre huvudkategorier ställs följdfrågor till intervjupersonen som fördjupar och ger mervärde åt resultatet (Dalen, 2015; Esaiasson et al., 2012).

Innan det är tid att avrunda intervjun kan intervjuaren ställa *avslutande frågor* till intervjupersonen. I vissa fall är de inte nödvändiga, men om intervjupersonen känner att hen vill diskutera ett visst ämne mera så kan hen göra det vid detta tillfälle. Intervjuaren kan försäkra sig om att hen har tolkat intervjupersonens svar på rätt sätt om intervjuaren är osäker. Vid de avslutande frågorna försäkras sig intervjuaren också att intervjupersonen har berättat allt som personen vill ha sagt (Esaiasson et al., 2012). Tabell 1 visar hur intervjuguiden är uppbyggd.

Tabell 1. *Intervjuguiden*

Gruppering	Förklaring
Indelningsfrågor	Lätta uppvärmningsfrågor
Tema 1	Erfarenheter av näthat
Tema 2	Påverkats av näthat
Tema 3	Hur hantera näthat
Avslutande frågor	Tillfälle för intervjupersonen att tillägga

Första temat tar reda på journalisternas erfarenheter av näthat. Uppföljningsfrågor på detta tema är till exempel via vilka kanaler de stött på näthat och hur har hatretoriken tagit sig i uttryck. Det andra temat tar reda på journalistens reaktioner på näthat. Hur har journalisten påverkats när hen mottagit näthatet? Här kommer följdfrågorna att koncentrera sig på journalistens välmående och bearbetning av näthat. Det tredje temat koncentrerar sig på hur journalisten hanterat näthatet. Hur har journalisten konkret hanterat näthat? Hillos avhandling pro gradu (2017) behandlar delvis samma tematik och en del av intervjufrågorna i intervjuguiden är hämtade från Hillos intervjuguide och anpassade till denna undersökning. Bilaga 1 visar i detalj intervjuguiden som jag utgått ifrån under intervjuerna. Under intervjuernas gång har det dock uppstått en del följdfrågor som inte är med eftersom jag har anpassat mig utefter vad journalisterna

har sagt. Intervjuguiden har alltså inte följts exakt, intervjuerna har varit levande precis som semistrukturerade intervjuer ska vara.

3.2.3 Intervjuarens roll

Ordet intervju går att definiera genom att beskriva det som en ”utväxling av synpunkter” mellan två personer som samtalar om ett visst ämne (Kvale, 2002). Personen som intervjuar har som målsättning att få fram hur människor upplever olika situationer i sin livssituation. En välutförd intervju får fram detaljerade svar och skrapar inte enbart på ytan av det avtalade temat. För att få en djupare insikt i personers egna erfarenheter, tankar och känslor lämpar sig den kvalitativa semistrukturerade intervjun bra (Dalen, 2015).

Intervjuaren har ansvar för att skapa en så idealisk intervjusituation som möjligt. För att intervjun ska gå smidigt ska den som intervjuar försöka få intervjuobjektet att bli så bekväm som möjligt. Vanligtvis är människor nervösa inför en intervju eftersom de inte är vana med situationen (Hirsjärvi & Hurme, 2000). I denna avhandling kommer de som intervjuas vara journalister, det vill säga personerna är bekanta med intervjusituationer från sitt yrke. För att tillägga är journalisterna ofta de som utför intervjun och inte de som blir intervjuade så det kan ändå förekomma nervositet i detta fall. För att underlätta situationen och skapa en trevlig atmosfär under intervjun finns det en del saker intervjuaren kan tänka på. Personer påverkas av motpartens tonfall, kroppsspråk, intresse och hur man ställer sina frågor. Intervjuaren ska alltså bemöta den som intervjuas vänligt, visa genuint intresse för vad personen säger och ställa följdfrågor (Trost, 2010; Dalen, 2015).

Till intervjuarens roll hör att bygga upp intervjuns struktur och fundera på vilka frågor som ska ställas. En semistrukturerad intervju är uppbyggd med ett visst antal huvudteman och utöver dessa teman ska intervjuaren ställa följdfrågor utifrån svaren som ges (Trost, 2010; Dalen, 2015). Följdfrågorna ämnar tillföra mervärde till intervjurens resultat och gräva djupare i personens erfarenheter och upplevelser, som i detta fall är om näthat. Intervjuaren kan börja med att ställa grundläggande frågor, till exempel namn, arbetsort och ålder för att skapa en mer bekväm situation för

intervjupersonerna. Om frågorna direkt går in på känsliga och svåra frågor skapar det en obekvämlig situation och intervjuaren kan få svårt att få utförliga svar (Trost, 2010).

Det är intervjuarens uppgift att se till att personerna förstår vad som menas med frågorna. Därför är det bra att i detta sammanhang definiera vad som menas med nåthet så att det inte uppstår missförstånd, därmed har alla intervjupersoner samma förutsättning att förstå frågorna. Överlag ska frågorna vara lätta att förstå, om frågorna är korta underlättar det situationen för den som blir intervjuad. Öppna frågor inbjuder till vidarediskussion medan slutna frågor ofta resulterar i att personer enbart svarar jakande eller nekande. Det är en fördel för intervjuaren om hen använder sig av ett språk som är lätt att förstå och ger tillräckligt med tid åt intervjupersonerna att svara på frågorna. Personen man intervjuar är ofta en främling och det kan kännas obehagligt att det är tyst, men om personen hinner fundera ordentligt kan hen komma på mera saker som hen glömde berätta från början (Esaiasson et al., 2012; Hirsjärvi & Hurme, 2000; Trost, 2010).

Intervjusituationen sker i mitten av forskningsprocessen därmed har forskaren hunnit läsa in sig på ämnet och fått en bild av vad olika forskare säger om ämnet. Eftersom forskaren nu besitter denna kunskap kan det vara svårt för personen att undvika ställa ledande frågor, vara objektiv och inte ha en förutfattad mening om vad intervjupersonen kommer att säga. Det är viktigt att personen som blir intervjuad inte blir påverkad av intervjuaren eftersom deras svar då inte är lika trovärdiga. (Dalen, 2015). Denna avhandling strävar efter att ta reda på journalisternas personliga upplevelser och känslor, därför är det viktigt att låta journalisterna berätta och inte styra deras svar.

3.2.4 Etiska aspekter

Eftersom denna avhandling kommer att behandla personliga och, i en del fall, känsliga ämnen är det viktigt att tänka på den etiska aspekten. Personerna som intervjuas förväntas dela med sig av personliga erfarenheter av nåthet och hur de upplevt nåthet. I alla intervjusituationer ska etiska aspekter räknas in, men speciellt om den hatretorik de fått motta påverkat dem kan det vara speciellt känsligt för personen att samtala om.

Därför är det viktigt att tänka på en del etiska aspekter så att personen kan känna sig bekväm att dela med sig av sina erfarenheter (Trost, 2010). Trost (2010) är tydlig med att redan första gången man tar kontakt med personen man ska intervjua ska man förtydliga att personens identitet förblir anonym. Det betyder med andra ord att ingen utomstående kommer få ta del av information som på ett eller annat sätt kan röja personens identitet. Intervjuaren har som uppgift att inte berätta vem hen har intervjuat och inte heller berätta om personer som nekat att vara med i forskningen. Svaren som kommer från intervjun är i denna situation inte konfidentiella eftersom forskningen baserar sig på svaren. Den som tillfrågas får därmed själv bestämma om hen är bekväm med situationen (Trost, 2010; Kuula, 2011). Forskaren bör ta i beaktande intervjuobjektets privatliv och psykiska välbefinnande. Avhandlingen ska inte ämna att skada personen i fråga utan tillföra information till forskningsämnet. Eftersom de finlandssvenska journalistkretsarna är relativt små, och det kan vara lätt att känna igen personer, kräver denna avhandling ytterlig försiktighet i hur intervjuerna analyseras. Före intervjun ska personerna vara medvetna om sina rättigheter och de ska ha gett sitt samtycke till intervjun och hur svaren används i avhandlingen (Bell, 2009).

3.3 Material

Avhandlingen baserar sig på fem olika intervjuer. Journalisterna ska vara finlandssvenska kvinnor som kommit i kontakt med näthat i yrkesmässiga sammanhang. Intervjupersonerna kommer från olika delar av Svenskfinland och olika organisationer. Journalisterna har även arbetat med olika saker inom journalistyrket och olika ämnen. För att bevara intervjupersonernas identitet kommer jag inte att skriva ut organisationernas namn eftersom det inte finns så många i Svenskfinland och det går att anta vem intervjupersonen är.

När jag började ta kontakt med kvinnliga journalister i Svenskfinland skickade jag ut cirka 80 e-mejl och fick enbart ett fåtal svar. De som svarade, första gången jag skickade ut förfrågan, konstaterade att de inte anser att de blivit utsatta för näthat. Många vidarebefordrade mitt e-mejl till kolleger som de ansåg hade blivit utsatta. Andra gången jag skickade ut intervjuförfrågan började jag få svar. Mitt mål hade från början varit att få kontakt med sex journalister som har erfarenheter av näthat men jag

fick slutligen enbart fem personer som ville ställa upp och berätta om sina erfarenheter. Om orsaken till att enbart fem personer ställde upp beror på att journalister i Svenskfinland inte blivit utsatta för näthat i stor utsträckning eller journalister som blivit utsatt för näthat inte vill berätta om sina erfarenheter diskuteras mera i kapitel fem. Jag anser ändå att fem intervjupersoner räcker till för denna avhandling. När intervjuerna genomfördes medförde de tre första intervjupersonerna nya synpunkter men redan den fjärde och femte personen jag intervjuade inte kom med många nya synpunkter.

Bland intervjupersonerna finns det en del som arbetar regionalt, andra på nationell nivå. En del arbetar främst för dagstidningar, andra med radio. Alla intervjupersoner arbetar med dags- och nyhetsjournalistik. Av etiska skäl kommer jag inte att presentera intervjupersonerna mer ingående.

3.3.1 Urval

Intervjupersonerna har mellan 20 och 40 års arbetserfarenhet inom journalistyrket. Meningen med forskningen var att också hitta unga journalister som blivit utsatta av näthat, eftersom tidigare forskning visar att mer oerfarna journalister kan påverkas mer av näthat än de som arbetat flera år inom branschen (Post & Kepplinger, 2019). Men det var svårt att hitta unga journalister som blivit utsatta i Svenskfinland och som ville ställa upp. Istället har jag diskuterat med avhandlingens intervjupersoner hur de upplevde näthat när de var nya inom yrket jämförelse med nu. Orsaken till varför ingen yngre ställde upp är troligen att Svenskfinland inte är så stort och att det inte finns så många kvinnliga journalister att välja mellan. Möjligheten i Svenskfinland att anonymisera är även svårare än i ett större samhälle. Dessutom säger tidigare forskning att mer erfarna journalister, som skriver om känsliga ämnen, löper större risk att bli utsatta för hatretorik (Post & Kepplinger, 2019).

Kvinnliga journalister är intressanta eftersom de enligt tidigare forskning får ta emot grövre näthat än sina manliga kolleger (Stahel & Schoen, 2019). Finlandssvenska journalister är fokusgruppen eftersom det inte finns många undersökningar om finlandssvenska journalister och näthat. Journalisterna i studien kommer från olika

delar av Svenskfinland men majoriteten av de intervjuade täcker hela Svenskfinland i sitt arbete. Journalisterna arbetar främst med frågor som hälsa, miljö, kvinnofrågor och invandring.

Eftersom denna avhandling syftar till att få fram intervjupersonernas personliga erfarenheter och reaktioner på näthat faller dessa intervjupersoner under kategorin respondenter. Motsatsen till respondenter är informanter och om denna avhandling skulle söka efter experters åsikter om ämnet skulle intervjupersonerna vara informanter, men så är inte fallet. Avhandlingen fokuserar på yrkesgruppen journalister men det betyder ändå inte att de är experter på ämnet näthat. Därmed faller intervjupersonerna i denna avhandling under kategorin respondenter (Esaiasson et al., 2012).

3.3.2 Analysmetod och analysprocessen

Efter intervjuprocessen kommer analysprocessen. Intervjumaterialet transkriberas, analyseras och presenteras i avhandlingen (Trost, 2010). I denna avhandling analyseras den transkriberade texten enligt materialbaserad innehållsanalys. Med innehållsanalys menas att det väsentliga materialet från intervjuerna lyfts fram i resultatet, förtydligas och diskuteras. Transkriberingen ger skribenten en god möjlighet att bekanta sig med sitt material under processen (Dalen, 2015; Esaiasson et al., 2012; Bell, 2009).

Målet med analysprocessen är att skapa en så klar och tydlig bild av resultatet som möjligt. Läsaren ska ha möjlighet att få en tydlig överblick över situationen, i detta fall näthat mot kvinnliga journalister i Svenskfinland. Dalen (2015) påpekar att trots huvudteman utfunderats i intervjuguiden ska skribenten inte låsa sig vid förutänkta teman. Under intervjuprocessen kan nya infallsvinklar uppstå och då ska skribenten vara flexibel och arbeta in eventuellt nya teman i studien. För att hitta nya teman krävs det att skribenten läser igenom materialet flera gånger och verkligen analyserar texten (Dalen, 2015).

Intervjuerna spelades in och efteråt transkriberade jag materialet i sin helhet, med andra ord skrev jag ner det som sades i intervjuerna på ett Word-dokument. Relevanta och meningsbärande textstycken i dokumentet markerades i olika färger och blev sedan placerade under de olika teman som presenterades i intervjuguiden. Detta gjorde det möjligt för mig att få en klar överblick över vad de olika intervjupersonerna sagt angående samma tema. Analyseringsprocessen underlättades när jag fick en överblick över de olika svaren.

Resultaten presenteras i nästa kapitel.

4 Resultatredovisning

Här följer nu resultatet av analysen av de transkriberade intervjuerna. Studiens deltagare kommer att presenteras med fiktiva namn för att underlätta läsbarheten och redovisningen av intervjuerna i skriftlig form.

Resultatredovisningen är indelad i de huvudteman som presenterades i intervjuguiden i kapitel 3.2.2. Tema 1) Journalisternas erfarenheter av näthat, 2) Journalisternas reaktion på näthat, 3) Hur journalisterna hanterat näthat och 4) Hur man kan motarbeta näthat. De tre första rubrikerna är tagna direkt från intervjuguiden medan det fjärde temat är en fråga från intervjuguiden som jag ansåg var så pass viktig att den behandlas som ett enskilt tema. Redovisningen för intervjuerna är uppbyggd av citat från intervjupersonerna med fiktiva namn. Citaten markeras genom indragning och kursivering av texten.

4.1 Tema 1: Erfarenheter av näthat

Sandra fick möta en storm med kritiska kommentarer på sociala medier när hon bevakade hälsovårdsfrågor. Hon beskriver situationen som intensiv. Personerna som attackerade henne via nätet var förespråkare för en viss metod och ansåg att Sandra attackerade deras åsikter.

”De började med att klaga på mig till mina chefer och i ett senare skede samlade de också in namn [och] krävde att jag skulle få sparken från mitt arbete och att en av mina chefer skulle få sparken. De publicerade flera artiklar [på nätet] som handlade om mig och hur lögnaktig jag är och hur hemsk människa jag är.” – Sandra

Kristina har liknade erfarenheter av näthat som Sandra. När Kristina bevakade asylsökande möttes även hon av en storm via sociala medier och nätsidor från främlingsfientliga människor. Kommentarererna via sociala medier resulterade i en fejkad tidningsliknande artikel som bland annat hävdade att Kristina betett sig oprofessionellt.

”Det som sedan hände, som faktiskt blev personliga påhopp, var att [...] kommentarerna fortsatte att flöda. Där kom kommentarer om vad som borde göras med mig som ’inte förstår att veta hut’ och hur man ville göra både det ena och det andra och bland kommentarerna fanns också några grova, såna som jag senare har diskuterat med polisen om.” – Kristina

För Sandra pågick situationen länge och precis som i Kristinas fall ändrade personerna som attackerade henne via sociala medier strategi efter ett tag.

”Istället för att bedriva hatkampanjer på sociala medier började de göra anmälningar mot mig till opinionsnämnden för massmedier. Plötsligt kom det många anmälningar på en gång och det hade jag aldrig haft tidigare.” – Sandra

Någonting som började med näthat via sociala medier urartade alltså till någonting allvarligare som kunde resultera i att Sandra förlorade sitt arbete. Alla anmälningar som gjordes till opinionsnämnden för massmedier ledde till att Sandra friades eftersom det inte fanns någon grund för anmälningarna. Sandra ser denna erfarenhet som ett undantag och har inte blivit utsatt för något liknande efter detta.

”Efter denna händelse har jag inte varit utsatt på det här sättet. Det var en speciell händelse.” – Sandra

Josefine har ofta blivit utsatt för näthat när hon bevakat jämställdhetsfrågor. Hon berättade om en utsatt kvinnas erfarenheter av våld i hemmet och mannen det handlade om ansåg att man kunde, utifrån artikeln, räkna ut att det handlade om honom. Josefine hade varken skrivit ut namn eller var i Finland händelsen utspelat sig.

”Han blev tokig. Hans hot bestod i att idiotförklara mig, det är i och för sig helt vanligt att bli idiotförklarad som kvinna. Men det var juridiska saker som han hotade med och han började trakassera mig med sådana

e-mejl. *Varje dag kom det någon ny lagparagraf som han påstod att han hade pratat med sin jurist om.*” – Josefine

Mannen, som var öppen med vem han var, skrev också inlägg på sin Facebook-sida.

”Jag gick in och kollade på den och då hade han skrivit någonting riktigt otäckt där som handlade om dödshot. Han nämnde inte mitt namn men jag förstod att det hade med mig att göra. Det stod något i stil med ’om man inte är försiktig kan man ju faktiskt råka dö’. Jag kunde inte bevisa att det var mot mig men det var samtidigt som allt detta hände.” – Josefine

Två av de intervjuade vittnade om flera mindre fall där de blivit utsatta för näthat. Hanna, som arbetat längst tid som journalist av de intervjuade, berättar om första gången hon fick uppleva hur internet kan ha en negativ inverkan på det journalistiska arbetet.

”Det var ingen kontroversiell text men det fanns en liten formulering som personen hävdade var språkligt fel. Den var inte språkligt fel, men han började gå på med att skicka e-mejl på e-mejl på e-mejl .” – Hanna

Personen som började bombardera Hanna med e-mejl gick inte att spåra och till slut slutade e-mejlen att komma.

”Det kommer ganska ofta tillsammans med dessa kommentarer personliga slängar som kan vara obehagliga. De säger att du är troligen sådan som gör si och så, radikal feminist.” – Hanna

Näthat kommer inte alltid enbart när man förväntar sig att en text kan anses som provocerande. Hanna blev bemött av flera inlägg på Facebook och kommentarer på sociala medier efter att hon publicerat innehåll som hon avsåg vara lättsamt och humoristiskt.

”Jag har aldrig missbedömt tonläget så radikalt som jag gjorde då.” – Hanna

Hanna anser att man som journalist snabbt blir idiotförklarad i dagens samhälle som påverkas av sociala medier.

”Idiotförklaringen kommer väldigt snabbt nu för tiden. Det tycker jag har förändrats. Det har blivit mera och mera att man lättare går till personangrepp. Men jag tror ändå att vi i finlandssvenska medier är relativt förskonade från näthat.” – Hanna

Irene upplever inte att hon blivit utsatt för näthat i så stor utsträckning, men när hon bevakade arbetskraftsinvandring dök det upp en del kommentarer via webben vilka inte var möjliga att publicera. Kommentarsfältet behövde alltså censureras av redaktionen.

”Det var kommentarer som påstod att jag bara försvarade och ville släppa in alla invandrare, att jag vill öppna gränserna, att jag vill att det ska komma en massa flyktingar, att jag månar om dem och att jag är en flyktingkramare och sådana saker. Men det har inte direkt varit personligt, inte annat än att jag är en flyktingkramare. Sådana kommentarer publiceras inte.” – Irene

På samma sätt har människor blivit upprörda när Irene bevakat nyheter om skydds jakt och utbredningen av vilda djur, aktuella samtalsämnen runt om i Finland.

”Då fick jag e-mejl fast jag tyckte att jag höll en sådär ganska neutral ton i rapporteringen. Ändå fick jag kommentarer som sade att jag är en trädskramare, miljömupp [...]. Men det har inte varit så mycket mot mig och det har nog också att göra med att jag vanligtvis inte går in i debatt.” – Irene

Samtliga intervjupersoner har stött på kommentarer som de upplevt som aggressiva. Irene beskriver aggressiva kommentarer som korta meningar som ofta har många utropstecken.

Näthat har bevisligen fungerat som en katalysator för andra slag av hat. Till exempel för Sandra resulterade näthat i att anmälningar gjordes mot henne till opinionsnämnden för massmedier. För både Kristina och Sandra resulterade näthat i att negativa nyhetsliknande artiklar publicerades om dem där innehållet inte stämde överens med sanningen. Josefine vittnar om en annan negativ sak som näthat kan medföra. Hon har på sin redaktion blivit utsatt för motstånd av sina kolleger på grund av att hon bevakat jämställdhetsfrågor. Hon menar att eftersom hon får stöta på näthat från allmänheten blossar andras unkna kvinnosyn upp.

”Jag har behövt förklara klarheter åt personer som inte förstår, jag vet inte om de inte vill förstå eller om de inte förmår förstå. Men jag backar inte och det har gjort det besvärligt för mig. De som har den här unkna kvinnohatattityden har nog backat men det flammar upp nu som då.” – Josefine

Josefine vittnar alltså om att hoten lika bra kan komma inifrån. Tre journalister bekräftar att näthat kan resultera i värre saker än ”enbart” arga kommentarer via sociala medier.

4.1.1 Vilka ämnen upprör?

Journalisterna är helt eniga om att de ämnen som upprör mest är jämställdhet, invandring, hälsa och miljö.

”Jag har upplevt att det som handlar om hälsa och föda är sådana ämnen som människor blir upprörda över. Det är känsliga ämnen. Jag har också pratat med forskare som blivit utsatta för näthat på grund av att de tagit upp dessa ämnen. Jag vet att mina kollegor har råkat illa ut när de bevakat till exempel flyktingar och invandrare.” – Sandra

”Flykting- och invandrarfrågor och allt som kan klassas som feminism. Det gäller nog överlag skulle jag tro, också för mina reporterkolleger.” – Hanna

”Jag skriver en hel del om invandrare också men jag får mera hat om jag skriver om jämställdhet. Jämställdhet upprör mest, helt klart. Det verkar vara en liten grupp som är lättkränkta, trots liten grupp är de högljudda.” – Josefine

”Min känsla är att det ofta är kopplat till just invandrapolitik och invandrare över lag. Åtminstone vad jag har hört av andra kolleger så upprörd det folk när man skriver om invandring. Ämnen som handlar om kvinnor så leder ofta också till näthat.” – Kristina

”Det är ju lite så att när man en gång gör till exempel om invandring tenderar det att rassla till i e-mejlen. Samma när jag har gjort om just vargar och skarvar.” – Irene

Baserat på journalisternas kommentarer kan man snabbt konstatera att speciellt invandrarfrågor och jämställdhetsfrågor upprör mest.

4.1.2 Anonyma kommentarer

I och med internet har möjligheten att uttrycka sina åsikter anonymt uppkommit. Många verkar utnyttja sin anonymitet genom att yttra sina tankar utan att censurera sina åsikter. Vilket kan resultera i att hätska och hårda ord snabbt skiner igenom.

”Det finns nog de som kommenterar väldigt hätskt med sitt eget namn men de som är anonyma kan nog häva ur sig ännu värre kommentarer. Jag tycker det är bra när man måste identifiera sig för att kunna kommentera.” – Sandra

Vissa redaktioner har bestämt att om man ska kommentera ett journalistiskt innehåll behöver man identifiera sig med sitt namn. Andra redaktioner har kommentarsfält där man kan verka helt anonymt, alltså att man inte behöver identifiera sig med namn.

”Skickar du e-mejl så framgår det i e-mejladressen vem du är, men i tipsfunktionen är du anonym. Den missbrukas på det sättet att det kommer ganska slaskigt obehaglig respons.” – Hanna

Det finns både negativa och positiva saker med att ha kommentarsfälten anonyma. En del redaktioner resonerar att om man låter kommentarerna vara anonyma så är gränsen lägre för människor att kommentera och mängden kommentarer ökar, vilket i sin tur skapar diskussion. Det är bra att debatter uppstår så länge diskussionen håller ett sakligt tonläge.

”Vi förde länge en diskussion om man ska ha anonyma kommentarer, eftersom kommentarerna krymper i antal om man tar bort möjligheten att vara anonym.” – Hanna

Tröskeln att kommentera, när man inte längre kan vara anonym, höjs. Hanna tycker det är tråkigt att diskussionen minskar när man behöver identifiera sig, men det finns en betydande orsak till varför det är bra att man tvingas kommentera med sitt eget namn.

”Det är svårt att bedöma värdet på en anonym åsikt, på flera olika sätt. Man har dels svårt att bedöma hur sann kommentaren är och hur relevant den är. Om du vet vem personen är får du ett helt annat sammanhang.” – Hanna

Hanna menar att om en kommentar är anonym får du inte lika mycket ut den som du får av en kommentar som bär en identitet. Till exempel om en artikel får en kommentar undertecknad av en samlingspartistisk kvinna i 35-årsåldern har man lättare att sätta in kommentaren i ett sammanhang. Exempelvis om kvinnan i fråga anser någonting helt annat än vad hennes parti gör, då blir kommentaren intressant och av värde.

I Kristinas fall var de flesta som kommenterade inte anonyma men en del konton visade sig vara 'fejk-konton'. Hon tycker till skillnad från Sandra att om näthat kommer från en person man är medveten om vem det är kan det i vissa fall vara värre än anonyma kommentarer.

"Jag tyckte det var obehagligare att människorna var med sina egna identiteter. [...] Att människor på nätet skriver väldigt fula saker tar ont men det är ändå annorlunda att veta att denna person är av kött och blod och jag kan träffa på honom i min lokala matbutik." – Kristina

Det förvårrade alltså Kristinas situation att hon var medveten om vem personen var och vad han gjort tidigare i sitt liv. För Josefine och Irene har det varit blandat med anonyma kommentarer och kommentarer med personers identiteter. De tycker båda att de anonyma kommentarerna oftare är aggressivare och anser att man ska vara tvungen att identifiera sig.

"Ofta anonyma men det kan också vara med identitet som brukar idiotförklara en." – Josefine

"Vi vill ju att man ska använda egna namn." – Irene

4.1.3 Jämställdhetsfrågan

När intervjupersonerna berättade om sina erfarenhet av näthat använde alla den manliga benämningen på kön när de berättade om personen som förmedlat näthatet.

"Det vanligaste är att män ska förminska en och idiotförklara en. Det är det vanligaste." – Josefine

Hanna publicerade ett innehåll som stöddes upp av både män och kvinnor men det var enbart de kvinnliga journalisterna som blev utsatta för näthat.

”Personen som blev arg gick på mig, min kvinnliga kollega och, som han uttryckte sig i texten, ’ni andra feminister’. Han gick inte på de manliga personerna som nämndes intervjun. Jag tror det är en lägre gräns att attackera en kvinna än en man.” – Hanna

Precis som Hanna tror Josefine att det oftare är kvinnor som blir utsatta för näthat och att det är män som går åt kvinnor.

”Kanske de inte vågar trycka ner när det är en annan man på grund av respekt. Men är det en kvinna finns det inte samma respekt.” – Josefine

Också anonyma kommentarer som förmedlar näthat anser journalisterna främst är manliga.

”Jag skulle nog säga att om man ändå utgår från att användarnamnet är ’Fiskar-Tom’ eller någonting liknande så är det en man. Jag skulle nog säga att min känsla är att om man tittar på användarnamnen så är det främst manliga.” – Irene

Någon orsak till varför det oftare är män som kommenterar har ingen något rakt svar på. Intervjupersonerna var överens om att det främst har att göra med att man vill förminska kvinnor.

”Haha det är något fel i huvudet, nej men alltså jag vet faktiskt inte om det är så att de också kanske tycker att det har blivit för många kvinnor som skriver om vissa ämnen på fel sätt eller att de inte känner sig tillräckligt representerade eller var det är. Men det kan ju nog vara en orsak att de tycker att det är fel ämnen skrivna på fel sätt av en kvinna.” – Irene

Speciellt Josefine som flera gånger bevakat jämställdhetsfrågor har märkt att det finns en tydlig skillnad på hur hennes manliga kolleger blir behandlade i jämförelse med henne själv.

”Tröskeln är mycket lägre att provoceras om det är en kvinnlig journalist än en manlig.” – Josefine

De kvinnliga journalisterna verkar också bli utsatta för annat slag av näthat än sina manliga kolleger.

”De kommentarerna jag fick om vad man borde göra med min kropp tror jag inte en manlig journalist skulle ha fått. En man skulle säkert blivit hotad med någonting annat våld av något slag. Men ordet kropp skulle inte ha funnits. Det stod inte precis att jag borde ha våldtagits men jag läste det så.” – Kristina

Journalisterna är överens om att det ofta är män som förmedlar näthat och att man som kvinnlig journalist troligen får utstå mer näthat än sina manliga kolleger.

”Vi har ibland skojat att om vi skulle lägga till exempel ’manligt namn’ så skulle inte någon säga någonting.” – Josefine

4.2 Tema 2: Hur journalisterna påverkats av näthat

Hur journalister påverkas och reagerar på näthat kan påverkas av olika faktorer. Om journalisten har varit förberedd på att få näthat eller inte har stor inverkan på hur man reagerar. Innan Sandra bevakade hälsovårdsfrågor var hon och redaktionen medvetna om att ämnet tidigare upprört många i samhället och förberedde sig därför på att bli bemött med näthat. Med facit i hand var det bra att de var medvetna om situationen från början eftersom de då kunde göra en del förberedelser som underlättade när näthatet kom. Redaktionens säkerhetsansvariga gav rekommendationer om hur hon skulle göra för att skydda sig på förhand.

”Jag har alltså stängt ner mina personliga sociala medier ganska mycket och gjort det väldigt privat. Jag har bara ett konto som jag i princip använder mest för jobb. Jag gör inga personliga uppdateringar till exempel på familjemedlemmar eller någonting som tyder på att jag

är släkt med någon, det har jag stängt ner. Om jag delar någonting offentligt så är det jobsaker som jag vill att folk ska se och dela, annars delar jag bara med vänner. Det handlar om säkerhet för mig själv och mina familjemedlemmar.” – Sandra

Om man på förhand redan vet att ett ämne upprört människor i tidigare sammanhang, så är det bra att förbereda sig så att man lättare kan skydda sig från näthat.

Eftersom journalisterna tidigare nämnt de ämnen som de redan på förhand vet upprör människor, kan det komma som en chock när man inte förväntar sig att ett innehåll ska uppröra.

”Jag reagerade med chock eftersom att jag inte hade förväntat mig en sådan respons. När man till exempel skriver om flyktingar eller feminism så är man förberedd, men här var jag inte förberedd.” – Hanna

”Dels blir jag mest förvånad över att de blir arga, eftersom jag ofta försöker hålla en väldigt neutral ton och linje i det jag gör. Därför blir jag kanske mest förvånad. Sedan blir jag lite, alltså det är klart att man, kanske inte blir ledsen, men mera upprörd att de missuppfattade det och att de väljer att läsa in sig i saker som inte finns där.” – Irene

Beroende på vad man arbetar med som journalist kan det vara skillnad på om du är förberedd på näthat eller inte.

”Är du en lättsam programledare som har sitt program mitt på dagen så får du nog inget näthat men om du skriver om [...] och mera känsliga ämnen, som till exempel jämställdhet, är risken stor att du får näthat.” – Josefine

I vissa fall hjälper det inte ens att man på förhand vet om att ett ämne är känsligt, man kan ändå bli förvånad över vilken respons man får. Trots att Sandra var så pass förberedd som hon var blev det ändå en jobbig situation för henne.

”Jag var ändå inte helt förberedd på vad som kom. Jag visste att ämnet hade upprörd tidigare och jag hade mycket på fötterna, var väldigt påläst, väldigt noggrant gått igenom allt, forskare var överens, jag hade granskat noga och forskat mycket. [...] Men att de kom så där mycket negativt, det var nog ändå jobbigt.”

– Sandra

När man bli utsatt för näthat kan det kännas hopplöst att slippa undan situationen och man vet inte hur det kommer att utvecklas. Journalisten tappar lätt känslan av kontroll.

”Jag undrade hur jag skulle ta mig ur denna situation. Jag minns att jag till slut nästan började fundera att om det är någon person i min närhet. Att 'lurar han på mig när jag kommer ut på gatan', 'står han och väntar på mig efter att jag slutar jobbet' ungefär.” – Hanna

Samtidigt som näthat inte är någonting som man som journalist vill ha så konstaterade journalisterna att det är någonting som hör arbetet till.

”Det är en naturaförmån. Så kallas denna typ av feedback, det är sådant som man som journalist måste räkna med.” – Hanna

Kristinas erfarenhet, med främlingsfientliga människor som gick hårt åt henne via webben, upplevde hon som obehaglig och upprörande.

”Det kändes nog ganska jobbigt men polisen tog det seriöst.” – Kristina

Både Josefine och Hanna konstaterar att näthat som pågår en längre period är jobbigare än sådant som visar sig vara en engångsföreteelse.

”Vissa reagerar starkt vet jag men inte reagerade jag så starkt. Mannen som höll på så länge blev tillslut obehaglig när han aldrig slutade. Det blev så mycket och intensivt.” – Josefine

”Jag får inte någonting varje dag. Om det skulle hända är jag väldigt säker på att det skulle påverka mig väldigt mycket, men så länge det är enstaka fall så räcker det med att jag går in till mina kolleger och använder mig av några av de svenska språkets mindre vackra ord och vädrar ut det hela och sedan så går jag vidare.” – Hanna

I vissa fall kan näthatet riktas mot personerna som intervjuas istället för journalisten. Två av de jag intervjuade upplevde det som otrevligt när någon de intervjuat blir utsatt för näthat.

”Jag intervjuade en professor och efter den artikeln så satte alla sitt krut på att förfölja och trakassera den personen. Det var obehaglig mobbning. Det handlade om e-mejl på e-mejl på e-mejl.” – Sandra

”Då kände jag att det var nästan mer obehagligt att personen jag intervjuade fick näthat eftersom att då har man ju lockat ut denna person i offentligheten, som kanske egentligen inte ville från början, och utsätter honom för detta.” – Hanna

Alla intervjupersoner var oförstående till varför människor väljer att skicka ut näthat. Hanna beskriver känslorna på detta sätt:

”Alltså vad tar det åt människor! Jag kollade förstås inte om det var kommentarer som hade kommit in på en fredagskväll klockan 22.00 då brukar det komma underliga kommentarer och det blir grövre och grövre desto senare på fredagskvällen det blir.” – Hanna

4.2.1 Hur påverkat journalistens arbete?

Näthat kan ha stor påverkan på hur en journalist i fortsättningen gör sitt arbete. De fem journalisterna jag intervjuade berättade hur deras arbetssätt påverkats på olika sätt. Några faktorer som inverkar på hur journalisten påverkas är bland annat personlighet och hur länge journalisten varit verksam.

För Sandra har det påverkat hennes arbete med att försvåra det. Hon har fått ta till nya metoder att göra sitt arbete på eftersom hon har fått ett dåligt rykte kopplat till sitt namn. Människor som hon ringer åt vill inte prata med henne på grund av rädslan av vad slutresultatet kan bli.

”Jag har fått ett namn om mig att jag är obehaglig och hemsk. Vissa försöker på förhand bromsa att ett ämnet kommer ut. De kan försöka få oss att backa med att publicera en journalistisk produkt. De säger till exempel att 'förstår ni vad ni håller på med, att ni har släppt loss den här människan på detta tema och hon gör hemska [produkter] och förstår ni inte att ni inte kan göra det'.” – Sandra

Detta har resulterat i att Sandra måste använda sig av så kallade osedvanliga metoder i sitt arbete. Dessa metoder går bland annat ut på att hon samlar ihop material i hemlighet utan att öppet berätta att hon är journalist. Vissa gånger har hon också haft andra personer att ringa samtal för att få ut information som behövs för hennes innehåll. Denna metod tas inte alltid emot väl.

”Folk blir ju förstås arga, men vi är noga och går igenom det bit för bit med [redaktionen]. Ibland också med jurister före vi börjar intervjua. Vi är jätte, jättenoga och håller koll på allting.” – Sandra

Det finns inte enbart negativa sidor med att använda sig av dessa metoder. Många människor kan bli nervösa när de ska intervjuas och ibland till och med undanhålla information som kan vara viktig, om det är en journalist som vill ha informationen. Då kan det vara bra att en utomstående tar reda på informationen eftersom resultatet kan bli mer sanningsenligt. Dessutom förstår människor att denna journalist vågar ta sig an känsligare teman.

”Samtidigt som det försvårar arbetet så underlättar det också, vi får till exempel mer tips, folk inser att vi vågar ta emot ämnen som kanske är känsliga.” – Sandra

Om journalister börjar undvika ämnen som de vet upprör är det fråga om själv censur. Detta är allvarligt, om man försöker tysta en journalist är samhällets yttrandefrihet i fara. Av fem journalister konstaterar tre av dem att de inte undvikit eller slutat bevaka ett ämne på grund av näthat. Två av journalisterna har däremot känt att de måste ta ett steg tillbaka eller helt sluta bevaka ett eller flera ämne. En av de två journalisterna har redan på förhand bestämt sig för att inte ta sig an vissa ämnen på grund av att det är känsligt i det samhälle som hon bor i.

”Jag har börjat backa och ta ett steg tillbaka med jämställdhetsfrågorna” – Josefine

Eftersom Josefine känner att hon inte kan uttrycka sig som hon vill angående jämställdhetsfrågor, har hon istället tagit ett steg tillbaka och granskar istället mer allmänna ämnen. Detta betyder ändå inte att hon helt slutat bevaka jämställdhet, men hon bevakar det inte lika mycket som tidigare. Hon anser att direkt hon tar upp ett problem som är vanligt för kvinnor kommer männen in och säger ’nog kan detta hända män också’.

”Det är sant men kvinnan går igenom en mycket mer dramatisk påverkan. Och detta har jag diskuterat med både läkare och psykologer om.” – Josefine

Journalister ska såklart analysera alla olika möjligheter men det är inte möjligt att ta hänsyn till alla synpunkter i en och samma produkt. Kraven på en journalist har ökat och man ska vara noggrann i hur man bevakar olika teman.

”I dag är det jättehöga krav på journalister och det ska det vara.” – Josefine

Irenes erfarenheter av näthat har gjort att hon tänker efter noggrant innan hon tar sig an ett ämne. Trots att hon inte blivit utsatt för grovt näthat, som hon själv säger, har hon blivit försiktigare med vilka ämnen hon tar sig an. Om hon tar sig an känsligare ämnen som till exempel invandring är hon försiktig med hur hon går tillväga under granskningen. Irene berättar att hon och hennes kolleger håller en ständig diskussion

om hur de ska gå till väga gällande känsligare ämnen, eftersom dessa ämnen ändå bör granskas och tas upp.

”Men det finns ändå saker man måste fundera kring för det handlar ju inte bara om oss och vad vi kan få för skit, utan det handlar ju också om den här samhällsdiskussionen. Vi måste också ta itu med de som har en genuin rädsla för det som är nytt och obekant” – Irene

Det är journalistens arbete att också bevaka känsliga ämnen som människor inte alltid håller med om. Men Irene anser att man behöver vara noggrann och försiktig i sin rapportering om till exempel invandring. Bland annat anser hon att man som journalist ska undvika att använda sig av känslosamma ord när man beskriver en invandrars situation. Istället kan journalisten låta den som intervjuas använda sig av starka ord i citat.

”Till exempel: Det här är en flyktingpojke på 17 år från Afghanistan och han får uttrycka sina egna känslor, istället för att jag är där och beskriver alltför känslösamt. Istället försöker jag vara ganska neutral och så ställer jag också kritiska frågor till honom, alltså flyktingen. Jag måste ju också som journalist våga ställa sådana svåra eller kritiska frågor till en sådan som, så att säga, är drabbad. Till exempel 'hur vet jag att din historia stämmer' eller 'hur vet jag att du är 17 år?'” – Irene

Irene vill inte bli en journalist som alltid bevakar samma ämnen. Hon berättar att om det finns en öppning för en uppföljning, av något case som hon behandlat, ger hon det vidare åt någon annan kollega. Irene är noggrann med att vara objektiv i sin rapportering, vilket en journalist ska vara. Men det blir problematiskt när man som journalist inte vågar eller undviker att bevaka olika ämnen, på grund av rädslan att bli utsatt för näthat.

”Om man börjar fundera på att börja undvika ämnen för att undvika näthat så kan man fastna i en ond cirkel. Eftersom det är så att det kan bli liv kring någonting som man inte alls hade föreställt sig. Det finns inga säkra zoner.” – Hanna

Man vet alltså inte alltid vilka ämnen som upprör och det är svårt att undvika näthat. Kristina blev påverkad av det näthat som riktades mot henne men hon ville inte sluta ta upp samma ämnen och fick dessutom stöd utifrån.

”Jag var skakig och väldigt upprörd men jag blev också väldigt övertygad om att jag måste fortsätta jobba. Speciellt en [...] polis [...] var väldigt professionell och duktig på det han gjorde och duktig på att stöda mig när det här hände. Han peppade mig att fortsätta jobba [...] det var bra tyckte jag.” – Kristina

Också Sandra vill fortsätta bevaka de temans hon blev trakasserad för eftersom hon vill informera samhället om fakta så att ingen blir utnyttjad eller lurad.

”Det har inte påverkat mitt arbete så mycket så att jag inte valt att bevaka [dessa teman]. Jag tycker själv att det är viktigt att någon tittar på detta. Det är så obehagligt mycket människor som [...] blir lurade, blir av med pengar [...].” – Sandra

I vissa fall kan negativ feedback kännas som en bekräftelse för en journalist. Kristina beskriver det som att ibland kan det kännas bra om någon människa enbart blivit arg för att det är jobbigt att höra sanningen men så är inte alltid fallet. Hon anser att om man skriver om till exempel jämställdhet eller misshandel och folk blir arga är det enbart obehagligt.

”Det känns kusligt och obehagligt eftersom att dessa människor tycker på riktigt att människor är olika värda och att vissa ska tystas, det är ju problematiskt.” – Kristina

Överlag verkar intervjupersonerna räkna med att de nu som då kommer att stöta på näthat i sitt yrke.

”Det är en naturförmån. Så kallas denna typ av feedback, det är sådant som man som journalist måste räkna med.” – Hanna

4.2.2 Hur påverkat journalistens privatliv?

Journalister är en yrkesgrupp där det är lätt hänt att man tar med sig arbetet hem. Näthat är också någonting som lätt följer med hem och in i ens privatliv, det är ibland svårt att skilja på rollen som privatperson och som journalisten. Intervjupersonerna har gjort en del förändringar i sitt liv så att deras privatliv inte ska påverkas allt för mycket. Sandra är noggrann med att försöka hålla arbetslivet och privatlivet separat.

”På sociala media har jag förstås blivit väldigt privat. Jag bestämde mig för att jag inte behöver publicera någonting om mina barn eller min mamma eller någonting sådant. Jag håller en väldigt låg profil på Facebook och sociala medier, jag håller det privat, jag lägger inte ut några bilder, om jag vill göra det så skickar jag det privat till personen i fråga.” – Sandra

Också Kristina har gjort restriktioner på sociala medier så att hon inte ska vara alltför offentlig.

”Det påverkade nog. Jag har blivit noggrannare med min Facebook-profil, jag har till exempel inte en bild på mig själv som profilbild.” – Kristina

Efter hennes erfarenhet av näthat gick hon även igenom vad man hittar om henne när man googlar hennes namn. Kristina har nu sett till så att hennes telefonnummer och hemadress inte går att hitta online.

Josefine anser inte att hennes privatliv påverkats allt för mycket av näthat utifrån. Men det motstånd hon stött på internt har varit jobbigt för henne. Det är klart att sådant som man måste stöta på varje dag i ens arbete är påfrestande.

”Fast det som kommer internt är det ganska jobbigt, det har varit tärande.” – Josefine

För Irene har näthat som andra personer på hennes redaktion mottagit påverkat hur hon väljer att utföra sitt arbete så att det inte ska påverka hennes privatliv. Hon bor i ett samhälle där hon vet att det finns starka åsikter om ett visst ämne som en av hennes kollegor tidigare bevakat. Därför väljer hon att inte alls röra detta ämne eftersom hon menar att hon skulle få det jobbigt där hon bor.

”Det är ganska omöjligt för mig att granska det och sedan också finnas i det samhället efteråt. Det är människor jag hela tiden ska möta så därför är det en sådan sak som jag sagt att jag inte kan göra eftersom att jag bor där jag bor.” – Irene

Hanna som inte blivit utsatt för så grovt näthat känner inte att det påverkat henne så mycket. Men hon anser att det skulle vara annat om hon skulle bli utsatt under en längre tidsperiod.

”Det som jag har blivit utsatt för har varit ganska spridda saker, om man skulle bli utsatt för en sån här kampanj som pågår dag efter dag, som också kan hända, då skulle det vara en annan sak. Jag har en bekant som blev utsatt för detta. Hen sade att det var som att en hel stab låg där bakom och bara väntade, det verkar vara väldigt orkestrerat.” – Hanna

4.2.3 Hur påverkat journalistens mående?

Trots att Sandra var förberedd på att bli bemött med näthat blev mängden hot ändå någonting som påverkade hennes mående.

”Det var stressande, jag sov sämre och jag hade nog jobbigt med det. Det var någonting jag tog upp sedan när jag gick på [stödsamtal på arbetet] och pratade om det gång på gång, det kändes svårt.” – Sandra

Sandras mående påverkades alltså så pass hårt att hon behövde få prata igenom det som hänt med andra människor. Det är ofta bra att få diskutera igenom en jobbig situation för att bearbeta igenom händelsen. Sömnen är någonting som alla fem intervjupersoner berättar att ha påverkats någon gång under deras karriär på grund av näthat. Oavsett om man blivit utsatt en längre tid för näthat eller kortare period så har journalisterna haft någon sömlös natt.

”Det kan ju vara så att man kan få någon sömlös natt när det händer, då man funderar på vad som har hänt, men nej annars skulle jag inte säga att det har påverkat mitt privatliv så mycket” – Irene

”Jag tar nog med mig jobbet hem men det är mera i undantagsfall som det till exempel stör sömnen på natten. Det har hänt men väldigt sällan och inte så att det skulle vara outhärdligt.” – Hanna

För Josefine är det interna som främst påverkat hennes mående.

”Det har varit tungt att de är så mycket motstånd internt om sådana ämnen som man tycker är självklara, alltså att kvinnor har samma rättigheter som män. Det är alltid en person som har fakta på sin sida som har en tyngre rösten, de andra slänger bara ut vad de känner och tycker.” – Josefine

Även Kristinas mående påverkades när hon först blev utsatt men inte en längre period.

”Jag var nog skakis en vecka men ganska fort var jag på nytt på följande tillställning som ordnades som var en stödauktion för invandrare.” – Kristina

4.2.4 Vilka sorters näthat påverkar mest?

Kvinnliga journalister får ofta kommentarer om sina kroppar när människor blir arga på någonting de gjort.

”Det var några kommentarer om vad man borde göra med mig och min kropp, sådana kommentarer kändes mest obehagligt.” – Kristina

”Hoten om våldtäkt mot kvinnor är värst.” - Hanna

Som intervjupersonerna tidigare konstaterade är det också män som oftast ger dessa kommentarer. Men det finns också annat slag av näthat som journalisterna kan tycka är obehagligt.

”Det mest obehagliga är de som börjar hota med juridiska paragrafer. Jag är ju inte jurist så då blir man ju lite så här att ’hjälp, finns det någonting här’, men det gjorde det inte.” – Josefine

Josefine konstaterade att de som näthatar ofta vill att man som journalist ska bli osäker och börja ifrågasätta sig själv. Ibland lyckas de också med att skapa osäkerhet för journalisten. Josefine vittnar om att hon ett flertal gånger blivit nervös eller skakig över om hon till exempel tolkat en lag rätt, men hittills har hon alltid haft fakta på sin sida.

”När någon smäller fram fakta så att man blir osäker, jag kan ta sånt som PK feminist, men om jag blir osäker att jag har gjort fel, blir jag nervös. Men det är ju det de vill, att jag ska bli osäker.” – Josefine

Irene anser att det värsta påhoppet är då hon får höra att hon är en dålig journalist.

”Att man är en dålig journalist för att man gör vissa saker, det tycker jag nästan är värst. Jag har inte egentligen fått så mycket privata påhopp, förutom att man är idiot och vänstervriden men de tar jag inte så hårt. Det värsta är nog när de tycker att jag är en dålig journalist.” – Irene

Irene säger att det kan komma kommentarer om att hon är en dålig journalist enbart på grund av att hon valt en viss vinkling. Om hon alltså vinklat ett journalistiskt innehåll

på ett sätt som någon anser inte är korrekt så är hon en dålig journalist. Hon tycker att de påhoppet är värre än personliga påhopp.

Sandra som blivit utsatt för att texter och blogginlägg publicerats om henne på nätet tycker att det har påverkat henne mest. Tanken på att de negativa texterna som skrivits om henne kan ligga kvar och kan dyka upp om någon googlar hennes namn är inte roligt.

”Det som har varit obehagligast är när någon har lagt ut någonting som blir att ligga kvar, där de påstår sådant som inte stämmer om mig.” – Sandra

4.2.5 Hur näthat som man inte är medveten om påverkar

Journalisters innehåll, som placeras ut i sociala medier, kommer det att pratas om. Ibland kommer inte journalisten ha möjlighet att följa med i alla diskussioner om deras innehåll, det hinner ingen med. Journalisterna är också medvetna om att deras innehåll diskuteras utan deras vetskap.

”Jag har funderat på att det troligen finns många kommentarer på slutna grupper på Facebook som jag inte ser, men det kan inte hjälpas.” – Sandra

Journalister är alltså medvetna om att det pågår diskussioner bakom deras ryggar där de inte kan gå in och diskutera eller försvara deras innehåll.

”Jag tycker att tanken att det pratas om mina journalistiska produkter utan att jag vet om det är ganska obehagligt, men det är en del av att vi lever som vi gör och har det som vi har det. Tack och lov får jag ändå så pass mycket positiv feedback via till exempel sociala medier så på grund av det tycker jag ändå att det är bra att vi har de medieplattformar vi har möjlighet och tillgång till. Det är mer uppmuntrande och sporrande kommentarer än negativa.” – Kristina

Det kan vara bra att istället för att fokusera på det negativa så kan man tänka att det sprids också mycket positivitet via sociala medier. Vissa har accepterat att de inte kan påverka vad människor skriver i sina privata flöden.

”Jag vet ju inte vad de skriver i sina privata flöden men det påverkar inte mig, jag skiter i det.” – Josefine

”Det man inte vet om eller känner till så drabbas man inte av och det är lite min inställning.” – Irene

Irene berättar att när hon samlar ihop information till ämnen så kan hon gå med i olika grupper i sociala medier som diskuterar ämnet i fråga. Detta gör hon för att samla information och kanske hitta personer att intervjua. Efter att hon tagit del av det hon behöver veta för att gå vidare så lämnar hon grupperna. När den journalistiska produkten publiceras vill hon inte veta vad som skrivs om henne i till exempel de privata Facebook-grupperna.

”Efteråt har jag gått ur forumen för att man vet ju att där finns vissa typer av människor som med sin historia och det de upplevt har sin bild klar över hur det är. Då spelar det ingen roll [...] vilken riktlinje man har, tycker de att det är fel så kan man liksom inte med hjälp av en diskussion komma framåt heller.” – Irene

Hon anser inte att man får någonting ut av att gå in i en diskussion där den andra personen redan har sin åsikt som hen inte vill ändra på. Irene menar att de kommer att diskutera ämnet oavsett om hon är med eller inte, så då är det bättre för henne att hon inte är där och ser vad de skriver.

4.3 Tema 3: Hur journalisterna hanterat näthat

Beroende på hur allvarligt näthat intervjupersonerna blivit utsatt för har de hanterat situationen på olika sätt. Två av intervjupersonerna har funderat på om de ska

polisanmäla vissa näthot, eller meddela polisen om situationen. Kristina fortsatte som sagt med sitt arbete genom att fortsätta bevaka samma ämnen som upprört människor. Hon deltog i evenemang och stödaktioner för invandrare trots motstånd.

Kristinas sätt att hantera näthat gick ut på att inte låta det stoppa henne från att fortsätta göra sitt arbete. Hon slutade heller inte bevaka de ämnen som hon anser är viktiga att bevaka. Trots att hon fortsatte att bevaka samma ämnen betyder det inte att situationen inte var svår för henne. Hennes kolleger märkte snabbt att någonting hänt.

”Flera sa [...] att det märktes på mig hur upprörd jag blev. De undrade vad som var på gång och vad som hänt, jag tog skärmdumpar direkt och var i kontakt med polisen.” – Kristina

För att få balans i livet väljer Sandra att arbeta med mera lätta ämnen mellan de tyngre rubrikerna. Det är hennes taktik för att orka fortsätta arbeta med de ämnen som upprör många människor. Hon vill nämligen inte sluta arbeta med till exempel a hälsovårdsfrågor, eftersom hon anser att det är viktigt att diskussionen tas upp.

”För egen del så gör jag annat emellan som jag bevakar svåra ämnen. [...] Emellanåt har jag arbetat med helt andra teman där ingen direkt blir arg och ingen bråkar. Det är mitt sätt att hantera att arbeta med lite tuffare ämnen, att emellanåt arbeta med lite lättare teman. Det tycker jag är ett bra sätt att hantera det.” – Sandra

Hon har också valt att i sitt privatliv göra sådant som hon tycker om. På fritiden engagerar hon sig i hobbyer som får henne att må bra.

”Jag inrättar också mitt liv så att jag har motvikt [...] så jag inte alltid måste tänka på jobbiga saker.” – Sandra

Hanna, som inte anser att hon blivit utsatt för näthat i stor utsträckning, har lärt sig hur man kan ha distans till sådant som hänt. Men när det väl händer är det inte alltid lätt.

”Efteråt så kan jag ta det lättsamt men i stunden är det svårare. Nog är det sådant som man grubblar över någon dag efteråt och går och pratar högt för sig själv och försvarar sig. Men man måste ju på något sätt hantera det.” – Hanna

4.3.1 Skillnaden mellan unga och äldre journalister

Eftersom intervjupersonerna har mellan 20 – 40 års arbetserfarenhet som journalister, har de alla bra tidsperspektiv hur de hanterade nåthet tidigt i sin karriär i jämförelse med nu.

”I början var det mest att man kommer till insikt att ’så här kan det gå till’. Då var det nytt, nu är man mera blaserad.” – Hanna

Hanna minns när hennes redaktion för första gången började publicera innehåll på webben. Man såg internet som ett perfekt demokratiskt redskap att använda, de negativa aspekterna hade inte Hanna i åtanke.

”Oj så bra detta blir! Men så blev det inte riktigt. Det är en besvikelse. Naivt nog såg man inte möjligheten att sprida felaktig information, istället tänkte jag att varför skulle någon vara intresserad av det, HA HA.” – Hanna

Sociala medier har medfört att felaktig information får snabb spridning i dagens samhälle. Internet vimlar av falska nyhetssidor. Men det finns också positiva aspekter med sociala medier.

”Vi får väldigt mycket tips där bara för att vi är aktiva och hänger med. Och på senaste tid tycker jag också att folk uppskattar så kallade ’seriösa medier’ mer då så mycket information sprids i sociala medier.” – Kristina

Kristina anser också att den direkta kanal som journalister kan ha till människor i dag är positiv och medför många bra saker.

”Sociala medier är bra för att vi ställs inför så många nya krav och får feedback direkt och har en direktkanal till folk. Det är väldigt positivt.”
– Kristina

Att navigera mellan sant och falskt på sociala medier är någonting en journalist ständigt behöver fundera över. Irene menar att hennes erfarenhet har gjort att det lättare går att undvika sådant som inte stämmer.

”Det har man ju också lärt sig genom att göra vissa, kanske inte misstag, men man gör det kanske en gång. Sen inser man att ’okej det där var kanske inte en sådan grej’. Men nog tror jag också att när man är ny så kanske man inte har samma konsekvenstänk, eventuellt.” – Irene

Intervjupersonerna upplever också att vilka sorters näthat de mottar och sättet de hanterar näthat har ändrats med åren.

”När jag var yngre, i början av min karriär, var det mera snuskiga kommentarer jag fick av gubbar.” – Josefine

”Jag har mer kött på benen att hantera näthat i dag.” – Hanna

4.3.2 Hur journalisten konkret handlat

När människor ifrågasätter och blir aggressiva är det mänskligt att försvara sig, som journalist vill man också försvara sitt arbete. När det gäller att gå in i debatt med människor på sociala medier tänker intervjupersonerna lite olika.

”Då det kom kommentarer på Facebook så var jag in och kommenterade, svarade och debatterade, det var inte bara jag utan också kollegor.” – Sandra

Om människor kan hålla en god ton är det kanske en bra idé att delta i samhällsdebatten. När det däremot kommer många ilska kommentarer, av människor som egentligen inte vill debattera utan istället kanske vill provocera med sina kommentarer, tänker många journalister annorlunda.

”Jag valde att inte svara på kommentarerna. Jag tror inte det är klokt att svara. Jag ser det som helt kontraproduktivt. Jag tror de bara ger dem mera eld under sig och de blir bara uppeggade över att jag deltar i debatten med dem.” – Kristina

Att svara på negativa kommentarer kan ibland skapa mer ilska. Precis som Kristina har Josefine som vana att ignorera näthat, men efter att näthatet pågått en längre period valde hon att svara.

”Ignorerade det men eftersom det höll på i en så lång period valde jag till slut att konfrontera och svara. Jag trodde att det skulle lugna honom om jag tar det där samtalet. Men han var helt galen.” – Josefine

I Josefines fall gjorde det ingen skillnad när hon försökte stoppa näthatet genom att besvara personen i fråga. Sandra som vanligen är noggrann med att delta i diskussioner insåg att det inte alltid ger något mervärde eller för med sig någonting positivt att ge sig in i debatter.

”I vanliga fall tycker jag det är bra att svara och att journalister är inne och diskuterar, om jag har möjlighet brukar jag göra det. Men i fallet [där jag tagit emot mest näthat] så funkade det inte.” – Sandra

Irene har som regel för sig själv att hon inte går in och kommenterar under andra journalisters innehåll. Trots att hon ibland vill gå in och kommentera har hon ändå bestämt sig för att inte göra det. Om det däremot kommer frågor eller kommentarer rörande hennes egna journalistiska innehåll kan hon gå in och svara. Till exempel om det uppstår missförstånd kan hon gå in i kommentarsfältet och förklara situationen.

Orsaken till varför hon valt att inte delta i andra debatter är på grund av att hon vet att det inte lönar sig.

”Det lönar sig inte eftersom om man tänker på till exempel Facebook, så blir det ändå inte en debatt utan istället blir det åsikter mot åsikter och det finns inte heller någon önskan att man ska förstå varandra eller kanske just få felaktigheter korrigerade. Sådana som kommenterar har sin åsikt klar och det spelar ingen roll fast man säger att det inte stämmer.” – Irene

För sitt eget välmående har hon valt att hålla sig borta från debatter som har tendens att bli negativa. Debatter som inte ger något mervärde är onödiga att sätta sin tid på.

”Det finns alltså inte någon äkta eller uppriktig debatt eller diskussion. Det är två läger och det slutar ofta med att man slänger skit på varandra och där vill jag inte vara.” – Irene

Näthat kan provocera journalisterna och de kan känna att de vill gå in och försvara sig. Hanna har kommit på ett sätt att hantera sina känslor.

”Jag skrev ett svar som jag aldrig skickade iväg. Ibland är det så att man behöver få skriva av sig och sedan när man tittar på det så konstaterar man att 'nej, jag behöver inte skicka iväg detta'. Jag har nog bearbetat det själv. Men jag minns att jag påbörjade åtminstone två till tre svar.” – Hanna

När olämpliga eller kränkande kommentarer dyker upp så funderar journalisterna ofta tillsammans med redaktioner, chefer eller kolleger hur de ska gå tillväga. Sandras redaktion har som regel att de väljer att ta bort kommentarer som bryter mot deras regler.

”Det var tveeggat, vi behövde ju ta bort en del kommentarer som var för kränkande, men de upptäckte ju när vi tog bort kommentarer, eftersom

att de följer med och då klagade de över att vi censurerade kommentarerna.” – Sandra

Hanna upplever att det skulle vara bättre om människor enbart skulle kommentera under det journalistiska innehållet på redaktionens officiella webbsida, istället för på journalistens privata sociala medieplattformar.

”Jag tycker att Facebook är en mer personlig plattform, för de flesta av oss är det privat. Det gör att angrepp via Facebook känns väldigt nära och jag känner mig mera personlig, angreppen känns mer personliga. Jag skulle föredra att de som har ärende till journalisten, som tycker att jag har skrivit någonting som är fullständigt uppåt väggarna eller fel faktauppgifter, att de skulle kommentera under den professionella arenan. Då får man mera distans till det och det blir i anknytning till det som du skrivit inte till din person.” – Hanna

Det är en smal balansgång hur man ska hantera näthat. Om näthatet blir alltför aggressivt, behöver man tänka igenom hur man ska gå vidare. Vissa kommentarer kan till och med bli så pass allvarliga att man bör diskutera om man ska anmäla till polisen.

”I princip skulle jag kunna anmäla honom för ärekränkning och det funderade vi på [...]. Om det skulle gå så långt att någon skulle hota mig, att jag till exempel ska dö eller motsvarande, så då skulle vi säkert tänka annorlunda men så länge det handlar om att jag är dum och förföljer oskyldiga människor så låter vi det vara.” – Sandra

Ingen av intervjupersonerna har någon gång valt att polisanmäla trots att vissa blivit utsatt för aggressivt näthat. Kristina har en tydlig förklaring till varför de är försiktiga med att polisanmäla.

”Problemet var att om jag själv ska försöka brottsanmälan nån så borde polisen direkt kontakta denna person och säga att det har kommit en brottsanmälan mot dig om dina kommentarer mot journalist X. Så här tystar man alltså oss. Jag ville inte göra en brottsanmälan mot någon

eftersom att det bara skulle ha blivit värre eftersom att de skulle ha förstått att det är jag som gjort det.” – Kristina

Istället för att göra en polisanmälan har journalisterna, speciellt Kristina, ändå samarbetat med polisen genom att meddela vad som pågår. Detta gjorde hon eftersom det inte enbart är hon själv som blivit utsatt för de personerna som näthatade henne.

4.3.3 Hur redaktionen konkret hanterat situationen

Alla de journalister som intervjuats i denna avhandling är anställda av större organisationer. Därför behöver man diskutera hur redaktionen går till väga när en av deras anställda journalister blir utsatt för näthat. Sandra som är en av de fem intervjupersonerna som utsatts mest av näthat har varit med om att redaktionen tagit till flera åtgärder på grund av det näthat hon blivit utsatt för.

”Denna händelse har påverkat hur vi läser kommentarsfältet nu efteråt. Nya regler har införts, [...] vi är jättenoga och modererar noggrant kommentarerna.” – Sandra

Irene vittnar också om att hennes redaktion varit stöttande mot journalister som blivit utsatta.

”Jag vet att mina kollegor som blivit utsatta för grövre hot har fått väldigt bra stöd. Cheferna har utarbetat ett system för hur de ska hantera situationen rätt. Till exempel hur de tar sig till jobbet, hem från jobbet och så vidare.” – Irene

Också Kristinas redaktion valde att ta till hårdare åtgärder efter att hon blivit utsatt. Orsaken till åtgärderna var att samtidigt som Kristina blev utsatt blev också andra journalister i regionen hotade.

”Detta hände samtidigt som min incident därför bestämde vi oss för att att hålla dörrarna till redaktionen låsta. [...] Man kunde alltså inte komma till redaktionen utan att ha förbeställt en tid.” – Kristina

Sandras redaktion har tagit flera åtgärder i bruk redan innan journalisterna blivit utsatta för näthat. Inom organisationen har det gjorts undersökningar där man frågat sina anställda journalister om erfarenheter av näthat och så har journalisterna fått direktiv om hur man ska handla när näthat uppstår och hur man skyddar sig på förhand.

”Det kändes bra för mig att gå dessa utbildningar. Det var bra att diskutera händelsen och de riktade sig också till kollegor och chefer.” – Sandra

Att ha möjlighet att ge extra trygghet till sina journalister är en fördel.

”Det är tryggt att ha ett mediehus i ryggen om det skulle hända någon större händelse. Jag tycker det är bra att vi har sådana som är ansvariga och läser igenom vårt innehåll. [...]” – Irene

Många mediehus går in och modererar bland kommentarerna. De kommentarer som är värst publiceras inte.

”Vi [...] godkänner vilka kommentarer som publiceras och vilka som sorteras bort på grund av till exempel personliga påhopp. Det som syns utåt är inte hela sanningen. Vi kan ju inte publicera sånt där det står att man till exempel är en idiot.” – Josefine

”Vi har den turen att kommentarerna modereras innan vi sätter ut dem, på det sättet har de värsta kommentarena aldrig nått offentligheten.” – Irene

Om det uppstår en situation då näthatet inte slutar komma in, behöver redaktionen ta till ytterligare åtgärder, som att eventuellt konsultera interna eller externa säkerhetsexperter. Alla personer håller med om att det är en trygghet att vara anställd

av ett mediehus. Det finns många fördelar. Bland annat är det cheferna som får ta det största ansvaret.

”Det var bra att jag hade chefer i huset som visste om det här och väldigt snabbt sade att när jag får negativa e-mejl om det här så ska jag säga till. Jag ska helt enkelt skicka vidare den kritiken till dem och de svarar.”
– Sandra

Sandra kände en lättnad att hon inte alltid själv behövde svara på näthatet och inte heller i fortsättningen. Hon kände ett starkt stöd från redaktionen under den svåra perioden med näthat. Samma kände Kristina och Josefine.

”Jag får nog stöd från redaktionen.” – Josefine

”Det är absolut en trygghet att ha redaktionen i ryggen när en sådan incident händer. Kollegorna var också sköna att ha, det var bra att ha folk att prata med, som bollplank.” – Kristina

Att få vädra sina tankar och åsikter med kolleger är värdefullt. Speciellt under en svår period.

”Vi är en liten och tight grupp [...]. Så vi kan och pratar om det allra mesta och det är väldigt viktigt.” – Hanna

4.4 Tema 4: Hur man kan motarbeta näthat

Näthat existerar och det är svårt att undvika. Som till exempel Hanna konstaterade tidigare att ”Det är en naturaförmån” som journalist att bli utsatt för näthat. Det är svårt att undvika. Men målet är så klart ändå att det inte ska existera. Samhällsklimatet och debatten skulle vara bättre om näthat skulle tas bort från ekvationen. Journalisterna som intervjuades hade svårt att komma på sätt att motarbeta näthat men de hade ändå några idéer.

Sandra tipsar om att man kan anmäla kommentarer som är kränkande. Till exempel på Facebook finns det en funktion där man kan anmäla kränkande kommentarer.

”Men att motverka själva näthatet, det är svårt att säga, jag tror att det kan vara bra att anmäla om det kommer emot någonting som inte är okej, att helt enkelt anmäla att det händer.” – Sandra

Det kan vara svårt att bestämma sig om det hjälper att polisanmäla näthat. Journalisterna konstaterar att man som journalist måste tåla vissa saker. Men om det kommer mordhot ska man anmäla.

”Till exempel mitt fall har vi funderat på att anmäla eller inte anmäla, då har vi utgått från att som journalist måste man tåla om någon säger att jag är dum eller att jag ljuger eller liknande. Vissa saker måste man tåla och andra saker måste man kanske tala om.” – Sandra

Josefine anser att det bästa sättet att undvika näthat på är att vara påläst. Journalister behöver göra noggranna förundersökningar så att de kan vara säkra på att de har rätt i det de säger.

”Jag tycker man måste ha fakta. Du måste vara jättepåläst. Jag är så noga med mina artiklar. Jag läser igenom flera gånger [...]. Det får inte finnas några fel, jag har experter att läsa igenom och jag lusläser innan det går ut. Det får inte finnas några fel. Du måste vara perfekt och det är hemskt men så är det. Då tror jag man kan motverka, alltid kommer det någon idiot men det får tyst på ganska många om man har allt fakta helt korrekt och om man har mycket på fötterna.” – Josefine

Att vara väl påläst går hand i hand med Kristinas åsikt.

”Låta människor med tyngd i samhället tala emot det ännu mera. Det är väldigt viktigt att man pratar och skriver om det gång efter annan och visar vad som är det korrekta sättet.” – Kristina

Även Hanna anser att vara påläst är en viktig aspekt men hon anser att det finns ingen som kan veta allt om allt.

”Att ständigt vara påläst är ju en akilleshäl eftersom man alltid känner att man inte är tillräckligt påläst och det är knepigt. [En journalist] skriver ju om sådana saker som man inte vet så hemskt mycket om.” – Hanna

Här har Hanna en viktig poäng. Nyheter är precis det, nyheter. Det är ny information och man vet oftast inte allt om ämnet ännu. Dessutom poängterar hon att det i dagens samhälle går att hitta forskning som i princip stöder alla åsikter.

”Jag må ha jobbat decennier som journalist men inte kan jag bedöma värdet på forskningsrapporter. Jag kan lite, beroende på var jag hittar den, bedöma dess värde.” – Hanna

I vissa fall finns det ingen lösning, man kan inte bestämma åt en människa hur hen ska agera. Irene har en intressant tanke.

”Jag säger ibland att man borde stänga ner internet, det är väl enda sättet, jag vet egentligen inte. Men samtidigt tycker jag att när vi har gjort en del satsningar om ungas användning av nätet och deras syn på saker och sådär så tycker jag ändå att det finns framtidshopp, för de är ju mycket duktigare än en medelstvennson, medelålders man någonstans. De vet på något vis att det är på riktigt det de skriver.” – Irene

Hon menar alltså att man helt enkelt får vänta tills nästa generation växer upp som har en bättre syn på hur man ska använda internet. I övrigt anser inte Irene att anonyma kommentarsfält ger mervärde åt en journalistisk produkt, människor ska själva ta ansvar över vad de skriver ut på sociala medier och stå till svars då de kränker andra människor. Irene menar ändå att vi behöver vänta tills en mer mogen generation växer upp.

Hanna resonerar kring hur journalister kunde bli mer tydliga med hur en journalists arbetssätt ser ut på en redaktion. Hon anser att många problem uppstår på grund av att människor inte förstår hur journalister går tillväga när de arbetar. Man borde även förtydliga vilken roll en journalist har i samhället.

”För att undanröja en del misstankar och ’lustiga föreställningar’ om vad journalister är ute efter så kunde det vara en sak, men det är ju ingen ’quick-fix’. Och det kan ju såklart hända att det inte skulle ha någon som helst verkan på de som går an allra värst.” – Hanna

5 Resultatdiskussion

I resultatdiskussionen diskuteras resultatet och forskningsfrågorna som formulerades i början av avhandlingen besvaras.

Näthat mot journalister har blivit vardag i och med digitaliseringen. Runt om i världen vittnar journalister och forskning om utsatta journalister (Löfgren Nilsson & Örnebring, 2016; Pöyhtäri, Haara & Raittila, 2013; Hagen & Drange, 2015; Chen et al., 2018). Också i Finland blir journalister utsatta för näthat, både svenskspråkiga journalister och finskspråkiga, men inte i samma utsträckning som i andra länder. En av intervjupersonerna sade att ”Svenskfinland är en skyddad verkstad”. Men helt friad från näthat är Svenskfinland inte trots att Finland är ett av de länder i världen som rankas högst upp på pressfrihetsindexet.

5.1 Journalisters upplevelser av näthat

De ämnen som journalisterna var överens om att upprör allmänheten mest är invandringsfrågor, hälsofrågor och jämställdhetsfrågor. Hillo (2017, s. 59) nämner i sin avhandling att ett av de ämnen i artiklarna som upprörde mest gällde finlandssvenskar. Detta ämne framkommer av naturliga skäl inte i förhandenvarande avhandling. Av fem journalister vittnade om en till två allvarligare händelser med näthat under deras karriär. Två av fem upplevde inte att de utsatts för näthat i någon större utsträckning. De intervjuade konstaterade att de journalister som bevakar lättsamma ämnen, som oftast inte upprör allmänheten, inte råkar ut för näthat. Granskande, grävande och journalister som bevakar känsliga ämnen är de som främst blir utsatta för näthat. Men det är inte alltid helt svart och vitt. En av intervjupersonerna hade blivit utsatt för näthat trots att hon själv ansåg att hennes innehåll var lättsamt och humoristiskt. Ibland vet inte journalister vad som upprör allmänheten, men överlag kan man konstatera att ämnen som kretsar kring invandring, hälsa och jämställdhet upprör mest.

Många finlandssvenska journalister som jag var i kontakt med när jag sökte personer att intervjua upplevde att de inte blivit utsatta för näthat och därför inte har erfarenhet av näthat och ville inte ställa upp. Av de fem journalisterna som ställde upp på en intervju ansåg två av dem att de inte blivit utsatta för grovt näthat. De ansåg ändå att de kunde ställa upp och diskutera sina erfarenheter som var relativt utspridda och små händelser. Tre av personerna svarade snabbt på intervjufrågan och ville berätta om sina erfarenheter. De tre som verkligen ville berätta vad de gått igenom hade alla tre varit med om händelser då man behövt vidta åtgärder för att få stopp på näthatet. Det märktes under intervjun att de blivit påverkade av näthatet och de vittnade även om hur de behövt bearbeta situationen var för sig.

Två av journalisterna berättade om liknande erfarenheter av näthat. Händelserna var lika på det viset att människorna som utförde näthatet verkade i grupp. Båda journalisterna blev utsatta för en flodvåg av aggressiva kommentarer via nätet. Och i båda fallen fick näthatet andra konsekvenser. Om båda skrevs negativa och falska artikelliknande texter och blogginlägg som publicerades på nätet. Den ena journalisten blev dessutom anmäld till opinionsnämnden för massmedier.

En av journalisterna blev utsatt för en man som under en längre period trakasserade journalisten. Mannen skrev inlägg om henne på sina sociala medier, skickade flertal e-mejl och ringde. Två av intervjupersonerna vittnade om spridda händelser och pratade mer allmänt om näthat. Det som de främst blir utsatta för är arga kommentarer då och då där, framför allt män, kallat dem för idioter.

Människor reagerar olika på näthat, men de slag av näthat som majoriteten av intervjupersonerna ansåg vara den värsta sortens näthat är kommentarer som är sexuellt inriktade till exempel hot om våldtäkt. Att bli hotad med rättsliga åtgärder ansågs också som obehagligt, som journalist kan man då nämligen börja ifrågasätta sig själv. Mycket näthat går också ut på att dumförklara journalisten och påstå att hen är en dålig journalist.

De kvinnliga intervjupersonerna vittnade om att de ofta blir utsatta för näthat med sexuell antydning. Kommentarer om deras kroppar är vanliga och de anser att de blir utsatta för andra slag av näthat än deras manliga kolleger. Detta stöder tidigare

forskning om näthat mot kvinnliga journalister som menar att kvinnliga journalister ofta blir utsatta för sexistiska kommentarer (Pöyhtäri, Haara & Raittila, 2013; Stahel och Schoen, 2019).

En av journalisterna ansåg att det skulle vara bättre om människor, som har någonting att säga om deras journalistiska produkter, skulle kommentera direkt under innehållet istället för privat till journalisten. Hon ansåg att det inte skulle kännas som att näthatet kom alltför nära in på henne som privatperson. Hon ansåg att om näthatet endast skulle kopplas till innehållet skulle hon ha möjlighet att skapa en bättre distans till näthatet.

5.1.1 Vem näthatar?

De fem kvinnliga journalisterna jag intervjuade hade alla främst fått näthat av män. I de två fall där journalisterna blev utsatta för grupper innehöll dessa både män och kvinnor men huvudaktörerna som drev näthatet var för båda män. De andra journalisterna var medvetna om att de främst blivit utsatta för näthat av män. Ingen av journalisterna hade något svar på varför de tror att det främst är män som näthatar kvinnor. En journalist funderade att männen kanske anser att det har blivit så många kvinnor som luftar sina åsikter så att de känner sig hotade. Men det är svårt att förstå varför det är just män som näthatar kvinnor. Tidigare forskning säger också att kvinnor oftast råkar ut för sexuellt inriktat näthat och det oftast är män som förmedlar detta näthat (Stahel & Schoen, 2019; Kurvinen, 2015; Pöyhtäri, Haara och Raittila, 2013).

Trots att kommentarerna ibland är anonyma kunde journalisterna säga att det är män som kommenterat. Detta eftersom användarnamnet haft ett manligt namn eller så har man spårat kommentarerna vidare till just en man. En av journalisterna pratade om ett innehåll som upprört flera och speciellt män. I det journalistiska innehållet var det både män och kvinnor som uttalat sig om ämnet men det var enbart kvinnorna som blev utsatta för näthat. Det verkar som att män lättare blir provocerade om en kvinna uttalar sig om ett känsligt ämne än om det är en man. En intressant synpunkt är också att intervjumaterialet indikerar att hatet i en del fall kan tolkas som sexuellt laddat även om näthataren specifikt inte nämner sexuella handlingar i sina kommentarer.

En av journalisterna har med sina kolleger diskuterat att om de skulle publicera samma innehåll som hon fått näthat för med en manlig underskrift tror de inte att den manliga journalisten skulle bli utsatt för näthat. Intervjupersonerna anser att människor verkar ha mera respekt för deras manliga kolleger än de själva.

5.1.2 Journalisternas sätt att hantera näthat

Min första känsla när jag utförde intervjuerna var att nästan alla av journalisterna har påverkats mer av näthat än de till en början ville medge. Hillo (2017, s. 61–62) kommer till en annan slutsats i sin avhandling. Hon fann att näthatet inte i nämnvärd mening påverkat journalisternas professionella utövning, utan närmast har påverkan varit på ett personligt plan. Hanna, som arbetat längst, kände jag hade mest distans till det som hänt henne. Om hon får näthat behöver hon få lufta sina åsikter, till exempel med hennes kolleger, sedan kan hon gå vidare. Irene har påverkats av näthat på det viset att hon är noggrann i hennes bevakning och gör många förberedelser så att hon inte ska bli utsatt. Man kan alltså säga att hon blivit påverkad av näthat innan det ens nått henne. Hon är noggrann med att inte använda sig av känslosamma ord, hon bevakar inte samma ämnen flera gånger och hon undviker en del ämnen som hon vet är känsliga.

Hanna upplevde att hon inte blivit utsatt för näthat som påverkat henne i stor utsträckning. Men hon kunde ändå berätta om näthatets påverkan på henne och hur hon hanterar människor som skriver näthat. Hanna kan bland annat lufta sina åsikter till hennes kolleger eller skriva svar till näthat som hon väljer att inte publicera. Irene, som menade att hon inte påverkats av näthat, talade lite emot sig själv. Hon har inte blivit utsatt för grovt näthat enligt sig själv men eftersom hon är medveten om hur människor kan reagera på vissa ämnen, har hon valt att hon inte bevakar dessa ämnen. Irene har bland annat valt att inte bevaka hälsovårdsfrågor. Hon undviker frågor som hon vet är känsliga i området hon bor i. Hon är även noggrann med att inte använda sig av känslor-ord i sina journalistiska produkter, hon är alltså noga med att vara objektiv. En journalist ska förstås vara objektiv. Men om man på grund av rädsla för

att bli utsatt för näthat inte väljer att fokusera på en viss vinkling, som man på förhand vet upprör människor, är det mer en fråga om självcensur.

Sandra är den som varit bäst förberedd på näthat. Innan hon bevakade ämnet hälsofrågor var hon medveten om att hon skulle få näthat eftersom ämnet upprört många tidigare. Tanken på att hon skulle bevaka ett känsligt ämne stoppade inte henne, men hon har behövt göra förändringar i sitt liv på grund av hennes arbete. I privatlivet är hon nuförtiden privat på alla sociala medier och det går inte att få tag i hennes kontaktuppgifter. Hon har behövt ändra om sitt arbetssätt eftersom att hon har fått ett negativt rykte kring sitt namn. För att kunna utföra sina arbetsuppgifter behöver hon bland annat arbeta med osedvanliga metoder. Till exempel kan intervjuer utföras utan att hon berättar vem hon egentligen är. För att hantera näthat på långsikt väljer Sandra att bevaka andra, lättsamma ämnen emellanåt och sedan bevaka känsligare ämnen igen.

Fyra journalister menade att de inte påverkats av näthat på lång sikt. De kunde medge att de påverkades då det hänt, men de tyckte inte att näthat påverkat dem på lång sikt. Trots att Sandra ändrat sitt sätt att arbeta, hur hon fungerar online och valt att inte enbart bevaka tunga ämnen, undvek hon att säga rakt ut att näthat påverkat henne. Inte heller Irene, som medvetet undviker att bevaka olika ämnen, ansåg att hon påverkats mycket av näthat. Kristina och Hanna verkade ha påverkats minst av näthat eftersom de inte tycks ha tagit till många åtgärder mot näthat. Hanna behöver få luften sina känslor så kan hon gå vidare. Kristina vittnar nog om att hon blivit upprörd och nervös när näthatet hände, men med hjälp av stöd från polisen och redaktionen har hon fortsatt med att bevaka motsvarande frågor. Josefine erkände att hon backat från att bevaka jämställdhetsfrågor, på grund av allt motstånd hon blivit bemött av. Josefines fall är speciellt eftersom hon inte upplever att själva näthatet påverkat henne särskilt mycket men det som blev jobbigt var när hennes kolleger på redaktionen började gå emot henne och motarbeta henne.

Josefine blev alltså på grund av näthat utsatt för påhopp av kolleger. Hatet kan alltså även komma internt men i Josefines fall har folk internt vågat yttra sina åsikter om jämställdhet på grund av kritik som startade på sociala medier. För Josefine har det interna motståndet varit värst och påverkat henne mest. På grund av allt motstånd har

Josefine då bestämt att inte bevaka jämställdhetsfrågor lika mycket längre som tidigare. Två andra intervjupersoner vittnade också om att de näthatt de blivit utsatta för har medfört andra problem. Sandra blev ett anmäl till opinionsnämnden för massmedier och både Kristina och Sandra fick falska nättexter skrivna om dem.

Alla journalister kommenterade att trots att de kanske inte upplever att de påverkats så mycket så har deras nattsömn blivit lidande nu som då. Att ligga vaken och grubbla över vad som hänt, varför det hänt och hur man ska gå vidare verkar vara vanligt, eftersom alla nämnde att de någon gång legat vakna på grund av att de blivit utsatta för näthatt. Många av journalisterna har valt att hålla sina sociala medier konton privata och publicerar inga bilder på varken sig eller sin familj.

Tre av journalisterna, där en polisanmälning egentligen skulle ha varit på sin plats, valde alla att inte anmäla. Orsaken var att trots att näthatt upplevdes aggressivt och obehagliga så innehöll näthatt inga direkta dödshot och där menar alla tre att de skulle ha dragit gränsen. En av dem säger att näthatt är någonting som man måste räkna med som journalist trots att det ibland kan gå väl långt. Hennes redaktion är inte heller snabb med att ta till rättsliga åtgärder. De resonerade som så att som journalist bör man tåla att någon säger att man är en ”idiot” eller ”dum”, men om hon skulle få dödshot skulle de nog överväga att anmäla. En annan journalist var i kontakt med polisen, men hon gick aldrig så långt som att anmäla. En av journalisterna sade att ”det är såhär man tystar oss journalister” med vilket hon menade att om hon personligen skulle göra en polisanmälan skulle personen som hon polisanmält direkt få reda på vem det är som polisanmält hen. Journalisten ansåg att det bara skulle ha blivit värre om hon skulle polisanmält och personen skulle fått reda på att hon polisanmält honom. Hon anser att om man ska polisanmäla borde det vara redaktionen som anmäler, inte hon som privatperson. Att de kvinnliga journalisterna inte anmäler stämmer också överens med tidigare forskning som säger att kvinnor helst inte anmäler. Tröskeln att anmäla är låg om det har att göra med sexuellt våld att göra (UNESCO, 2014).

Att som journalist gå in i hätska diskussioner på sociala medier, som berör deras journalistiska innehåll, var intervjupersonerna överens om att det inte är någon bra idé. En av journalisterna ansåg att de flesta personer som deltar i dessa diskussioner redan på förhand har bestämt sig för sina åsikter och det inte går att ändra på vad de tycker.

En annan journalist som vanligtvis deltar i debatter på sociala medier, som berör hennes journalistiska innehåll, ansåg att i vissa situationer lönar det sig inte att delta i diskussionen eftersom det enbart verkar egga upp människor ännu mera.

Enligt tidigare forskning har journalister med mer arbetserfarenhet lättare att hantera näthat än sin yngre kolleger (Post & Kepplinger, 2019). Det verkar också stämma om man ser till de journalisterna som intervjuats i denna avhandling. Intervjupersonerna har arbetat mellan 20 och 40 år som journalister, med andra ord har de lång arbetserfarenhet. Alla intervjupersonerna kom fram till att när de var nya i branschen hanterade de inte näthat lika bra som de gör i dag. En av journalisterna förklarade det som att hon med åren blivit lite ”blasé” när det kommer till näthat, hon har med andra ord blivit så van att näthat är en del av att vara journalist att hon inte riktigt bryr sig längre. Som journalisterna också kommenterade så har äldre journalister större risk att bli utsatta för näthat eftersom de också oftare bevakar känsliga ämnen som upprör.

Om man ser på helheten från de fem intervjuerna som genomförts säger alltså alla intervjupersoner att de inte blivit påverkade i stor utsträckning av näthat, men deras handlingar säger någonting annat. De har på många sätt ändrat sitt sätt att arbeta, bland annat genom att undvika vissa ämnen och förändra strategin i sättet att samla och dela information. Även intervjupersonernas privatliv har påverkats och i sitt yrkesliv har de undvikit att behandla känsliga ämnen på grund av näthat, som de antingen själva fått eller deras kolleger mottagit. De har alltså blivit märkbart påverkade trots att de är motvilliga att erkänna det. Om man jämför med Hillos avhandling (2017), om hur kvinnliga finländska journalister påverkats av näthat, så säger intervjupersonerna i den studien att de inte upplever att de blivit påverkade av näthat i sitt yrkesliv. Hillo är ense med dem och anser i sin analys att intervjupersonerna inte skulle ha påverkats av näthatet i sitt yrkesutövande, trots att de fått söka läkarvård och svimmat på gatan av den emotionella stressen näthatet har orsakat. Den sammanlagda känslan när man läser både Hillos intervjuer och mina intervjuer visar på det motsatta. Påverkan är signifikant när man ser till helheten av Hillos intervjumaterial och mitt material tillsammans.

Intressant är att lägga märke till är att de finlandssvenska intervjupersonerna tycks handla och reagera olikt sina finska kolleger. Frågan uppstår om detta har att göra med

att Svenskfinland utgör ett så litet område med begränsad befolkning och att det i princip är omöjligt att vara anonym i finlandssvenska samhället. En av journalisterna som intervjuades i denna avhandling kommenterade att hon inte kan ta upp vissa ämnen på grund av att hon bor i ett litet samhälle. En annan av de intervjuade sade sig uppleva näthatet mera hotfullt efter att hon fått reda på vem personen var och hon visste att hon kunde stöta på honom i samhället. En fråga som inte helt kan besvaras med den här avhandlingen är om ett litet område eller samhälle skapar mer fruktan för näthat. För att fullständigt få svar på detta behövs mer kvantitativ forskning. Den här avhandlingen är ändå ense med Hillo (2017) om att näthat är ett stort problem och avhandlingen visar att detta fenomen på inget sätt är i avtagande.

5.1.3 Vilka åtgärder man kan ta mot näthat

Journalisterna var överens om att näthat är en del av journalistyrket och de verkar ha accepterat att näthat är en "naturaförmån" för journalister. Men man kunde förstå att de samtidigt är trötta på att få motstånd i sitt yrke. Journalisten som dessutom fått motstånd från redaktionen på grund av näthat uttryckte sig med att säga att "hon behöver inte ha detta motstånd". För henne känns det onödigt att motståndet ska vara så pass kraftigt att det tar luften ur en. Det blir så pass mycket svårare att utföra sitt arbete än vad det behöver vara.

Intervjupersonerna ansåg att det är svårt att säga vad man ska vidta för åtgärder mot näthat. Många av dem ansåg att om man är väl påläst, gjort en bra förundersökning och har mycket på fötterna så kan man motarbeta näthat genom kunskap. Problemet med att alltid vara väl påläst är att det kan bli en verklig stress för journalisten. En annan journalist påpekar att det dessutom är svårt att vara påläst i alla ämnen. I dag finns det så mycket forskning som påvisar olika saker, det går i princip att hitta forskning som stöder alla åsikter.

En av journalisterna anser att man bör anmäla, trots att hon inte själv anmält. De flesta ansåg att det är bra att anmäla näthat, men steget att själv anmäla verkar vara svårt. En av journalisterna ansåg att det är redaktionen som bör anmäla, inte journalisten som privatperson, det skulle kanske ge mera kraft. En annan kommenterade att man borde

låta fler människor med tyngd i samhället uttrycka sina åsikter så att människor förstår vad som är rätt och vad som är fel.

Journalisterna i denna studie har också tagit till flera åtgärder för att skydda sig från näthat genom att skydda sina privatliv. Precis som Finlands journalistförbunds (2019b) rekommendationer mot näthat lyder har en del av intervjupersonerna sett till att deras sociala medier är privata och att det inte går att hitta varken deras hemadress eller telefonnummer på nätet. Journalisterna har alltså behövt skydda sina identiteter så att de inte ska vara allt för offentliga.

Åsikten att vi helt enkelt måste vänta tills en klokare generation växer upp är intressant men kanske inte helt problemfri. Journalisten som uttryckte åsikten förklarade det genom att konstatera att majoriteten av de som kommenterar är medelålders vita män. Hon menar att den äldre generationen inte riktigt verkar förstå att när man kommenterar på nätet är det riktiga människor som tar emot näthatet. Hon anser att den yngre generationen har bättre insikt över hur nätet faktiskt fungerar, det har hon väl rätt i men det är svårt att säga om näthatet kommer att försvinna när en yngre generation växer upp. Förhoppningsvis så blir det bättre när en mer förstående och utbildad generation växer upp, det måste tiden få utvisa.

6 Avslutning

Nu har vi kommit till det avslutande kapitlet. Här diskuterar jag de övergripande slutsatserna och avhandlingens syfte samt ger förslag på framtida forskning inom området.

Syftet med denna avhandling är att bidra med kunskap om vilka erfarenheter och upplevelser kvinnliga finlandssvenska journalister har av näthat samt hur de påverkas av och hanterar detta näthat. Kontentan är att journalisterna påverkas av näthat, ibland mer än de själva vill erkänna. Också näthat som ens kolleger blir utsatta för kan påverka en själv, trots att näthatet inte är riktat till dig personligen.

För att hantera näthat är det bra att ha motvikt i sitt liv, till exempel göra någonting man blir glad av på fritiden. Att få stöd från vänner, familj, kolleger, redaktionen eller någon annan är viktigt när man blir utsatt för näthat. Om man ofta bevakar tunga ämnen i sitt arbete som ofta upprör många människor kan det vara bra att emellanåt fokusera på lite mer lättsamma ämnen, för att senare orka fortsätta bevaka känsliga ämnen som är viktiga att beröra. De flesta journalisterna var överens om att det inte lönar sig att svara på näthat eftersom det vanligtvis inte leder någon vart. De som skriver näthat har oftast bestämt sig för en sak och håller fast vid det. En av journalisterna går alltid in och debatterar och svarar på frågor men även hon konstaterar att det inte lönar sig att besvara de värsta sortens näthat. Ibland kan det löna sig att skriva svar som man aldrig skickar iväg. Genom att skriva av sig kan man få avreagera sig och därefter kan man gå vidare.

Det viktigaste är att journalisterna vågar fortsätta bevaka de ämnen som också är känsliga. Ämnen som hälsa, miljö, flyktingar och jämställdhet är viktiga ämnen och de behöver granskas även i fortsättningen. Trots försöken att skrämman upp journalister att inte skriva om vissa ämnen så fortsätter journalisterna ändå.

Det är ofta män som näthatar. Deltagarna i denna avhandling har främst blivit utsatta för män och överlag anser de att det främst är män som näthatar. Att svara på varför

det är män som står för majoriteten av näthat är svårt. Några intervjupersoner ansåg att männen blir lättare provocerade av en kvinnlig journalists åsikt.

Att motarbeta näthat är inte lätt. Kanske behöver en yngre generation som har en sundare syn på hur man ska använda sig av internets positiva aspekter växa upp. Kanske människor behöver få mer kunskap om vad som är rätt och vad som är fel eller så behöver journalisterna vara så pass pålästa att det inte går att säga emot någonting i den journalistiska produkten. Det finns inga klara svar. Människor kommer troligen alltid att ta sig friheten att näthata. Men trots att det känns svårt att anmäla näthat tycker jag att det skulle vara viktigt att allt näthat skulle anmälas så att människor som näthatar inser att det de håller på med är fel och olagligt.

Det finns inte mycket forskning, eller ingen alls, om finlandssvenska journalisters näthat så det skulle behövas en bredare syn på hur finlandssvenska journalister hanterar och påverkas av näthat. Att forska om skillnaden mellan manliga och kvinnliga journalister i Svenskfinland skulle också vara intressant. Eftersom att kvinnor verkar blir mer utsatta och mottar grövre näthat än sina manliga kolleger, skulle det vara intressant att se hur det ser ut i Svenskfinland. Det skulle också vara intressant att försöka ta med unga journalister från Svenskfinland och jämföra hur de hanterar näthat jämfört med sina äldre kolleger. Jag ville få med mera unga i denna forskning med det visade sig vara svårt att få unga journalister att ställa upp. Det kan hända att de skulle vara mer villiga att svara på en enkät om näthat framför att bli intervjuad. En intervju blir lätt personlig och det kan vara obekvämt att som journalist sitta på andra sidan och berätta om någonting som är känsligt i deras liv.

Litteraturförteckning

- Amnesty international. (2019). *A large scale crowdsourced analysis of abuse against women journalists and politicians on Twitter*. Hämtad 2020-07-01 från <https://arxiv.org/abs/1902.03093>.
- Amnesty international. (2017). *Ny undersökning visar hur kvinnor världen över drabbas av näthat*. Hämtad 2020-01-20 från <https://globalportalen.org/artiklar/nyhet/undersokning-visar-hur-kvinnor-varlden-over-drabbas-av-nathat>
- Antonijevic, Z. (2016). *New Challenges to Freedom of Expression: Countering Online Abuse of Female Journalists*, Office of the Representative on Freedom of the Media Organization for Security and Co-operation in Europe (OSCE), Wien. Hämtad från <https://www.osce.org/fom/220411?download=true>.
- Barton, A. & Storm, H. (2014). *Violence and Harassment Against Women in The News Media*, International Women's Media Foundation (IWMF), Washington DC. Hämtad från <https://www.iwmf.org/wp-content/uploads/2018/06/Violence-and-Harassment-against-Women-in-the-News-Media.pdf>.
- Beckman, L. (2016). *Självensur, yttrandejämlikhet och yttrandefrihet*. (Konstnärnsnämndens skriftserie: 2016:2). Stockholm: Konstnärnsnämnden.
- Bell, J. (2009). *Introduktion till forskningsmetodik* (upplaga 4). Lund: Studentlitteratur.
- Chen, M. G., Pain, P., Chen, Y. V., Mekelburg, M., Springer, N., Troger, F. (2018). "You really have to have a thick skin": A cross-cultural perspective on how online harassment influences female journalists. *Journalism*. DOI: 10.1177/1464884918768500.
- Cook, P & Heilmann, C. (2013). Two types of Self-Censorship; Public and Private. *Political Studies*, 61(1), 178–196. doi:10.1111/j.1467-9248.2012.00957.x
- Dalen, M. (2015). *Intervju som metod* (uppgaga 2). Stockholm: Gleerups utbildning.
- Djerf-Pierre, M (2012). Sociala medier (K8 s. 55–59). *Svenska journalister 1989–2011*. Göteborg: Institutionen för journalisti, medier och kommunikation (JMG), Göteborgs universitet. Hämtad från https://www.jmg.gu.se/digitalAssets/1374/1374612_svenska-journalister_hela_boken.pdf.
- ElSherief, M., Kulkarni, V., Nguyen, D., Yang Wang, W., & Belding, E. (2018). *Hate Lingo: A Target-Based Linguistic Analysis of Hate Speech in Social Media*. Hämtad från <https://www.aaii.org/ocs/index.php/ICWSM/ICWSM18/paper/view/17910/16995>.

- Esaiasson, P., Gilljam, M., Oscarsson, H., & Wängnerud, L. (2012). *Metodpraktikan: Konsten att studera samhälle, individ och marknad* (upplaga 4:1). Stockholm: Norstedts Juridik.
- Europakonventionen. (2019). *Europiska konventionen om skydd för de mänskliga rättigheterna*. (Artikel 10). Hämtad från https://www.echr.coe.int/Documents/Convention_SWE.pdf.
- Ferrier, M. (2018). Attacks and Harrassment – The impact on female journalists and their reporting. International Women’s media foundation and Trollbusters. <https://www.iwmf.org/wp-content/uploads/2018/09/Attacks-and-Harassment.pdf>
- Finlands Journalistförbund. (2018). Attityden mot pressfriheten har ändrats, säger Hanne Aho. Hämtad 2020-11-3 från <https://journalistiliitto.fi/sv/attityden-mot-pressfriheten-har-andrats-sager-hanne-aho/>.
- Finlands Journalistförbund. (2019a). Finland steg i pressfrihetsindexet, domarna mot hatretorik förbättrade placeringen. Hämtad 2019-10-9 från <https://journalistiliitto.fi/sv/finland-steg-i-pressfrihetsindexet-domarna-mot-hatretorik-forbatttrade-placeringen/>.
- Finlands Journalistförbund. (2019b). Hate campaigns advice kit for journalists – What you should do. Hämtad 2019-19-09 från <https://journalistiliitto.fi/en/hate-campaigns-advice-kit-for-journalists-what-you-should-do/>.
- Finlands Journalistförbund. (2020). Journalistreglerna. Hämtad 2020-18-6 från <https://journalistiliitto.fi/sv/etikochjuridik/journalistreglerna/>.
- Fox, J och Tang, WY. (2017). Women’s experiences with general and sexual harassment in online video games; rumination, organizational responsiveness, withdrawal, and coping strategies. *New media & Society*, 19(8): 1290–1307.
- Gardiner, B., Mansfield, M., Anderson, I., Holder, J., Louter, D. & Ulmanu, M. (2016) *The dark side of Guardian comments* (The Guardian). Hämtad från the Guardians webbplats <https://www.theguardian.com/technology/2016/apr/12/the-dark-side-of-guardian-comments>.
- Gyllenberg, M. (2019, 7 juni). Hjärnforskare: Sociala medier gör hjärnan ledsen. *Svenska YLE*. Hämtad från <https://svenska.yle.fi/artikel/2018/03/12/hjarnforskare-sociala-medier-gor-hjarnan-ledsen>.
- Hedman, U. (2019). *#InFlux – Journalists’ adaption of social media and journalists’ social roles*. (Doktorsavhandling, Göteborgs universitet, Göteborg.) Hämtad från <https://gupea.ub.gu.se/handle/2077/60368>.
- Hillo, C. W. (2017). *”Det är en sådan där hydra”: En kvalitativ intervjustudie om kvinnliga journalisters upplevelser av näthat*. (Master’s thesis, Helsingfors

- universitet, Helsingfors). Hämtad från
<https://helda.helsinki.fi/handle/10138/229564>.
- Hiltunen, I & Suuronen, A (2019) Kysely häirinnästä ja painostuksesta ohjelmatyötä tekeville yleläisille- raportti Yleisradion vaikuttamis- ja painostuskyselyn tuloksista. Hämtad 2020-01-20
https://drive.google.com/file/d/1AyZRG_X9R5CeHUP0LpI66GiDo0C-9pOU/view.
- Hindsberg, M. (2016, 5.6). Kvinnliga journalister och artiklar om invandring drar åt sig fula kommentarer, *Svenska Yle*. Hämtad från
<https://svenska.yle.fi/artikel/2016/06/05/kvinnliga-journalister-och-artiklar-om-invandring-drar-sig-fula-kommentarer>.
- Hirsjärvi, S & Hurme, H. (2000). *Tutkimushaastattelu: Teemahaastattelun teoria ja käytäntö*. Helsingfors: Helsinki University Press.
- Horton J. (2011). Self-Censorship. *Res Publica*, 17, 91–106.
<https://doi.org/10.1007/s11158-011-9145-3>
- Hufvudstadsbladet. (2020). Förföljd journalist begärde besöksförbud – får inget. Hämtad 2020-11-3 från <https://www.hbl.fi/artikel/forfoljd-journalist-begarde-besoksforbud-far-inget/>.
- Internet Health Report. (2019). Women journalists feel the brunt of online harassment. <https://internethealthreport.org/2019/women-journalists-feel-the-brunt-of-online-harassment/>
- Kaakinen, M. (2018). *Disconnected Online - A social psychological examination of online hate*. (Doktorsavhandling, The faculty Council of Social Sciences of the University of Tampere). Hämtad från
<https://trepo.tuni.fi/bitstream/handle/10024/103681/978-952-03-0767-7.pdf?sequence=1&isAllowed=y>.
- Kurvinen, H. (2015). Reporting on How Feminism and Immigration Triggers Hate Speech in Finland, *Nordicom–Information*, 37(3–4), 38–42.
- Kuula, A. (2011). *Tutkimusetiikka – aineistojen hankinta, käyttö ja säilytys*. Tammerfors: Vastapaino.
- Kvale, S. (2002). *Interview. En introduktion til det kvalitative forskningsinterview*. Köpenhamn: Hans Reitzels Forlag.
- Landsverk Hagen, A & Drange, I. (2015). Ytringsskader, sårbarhet og sosial ”skamming”: Journalisters erfaringer med hatytringer i norsk offentlighet, *Sosiologi i dag*, 45(4), 90–114.
- Lindholm, O. (2018, 16 januari). Den fjärde statsmakten. *Åbo Underrättelser* [ÅU]. Hämtad från <https://news.abounderrattelser.fi>.

- Lischka, Juliane A. (2019). A Badge of Honor? How The New York Times Discredits President Trump's Fake News Accusations. *Journalism Studies*, 20(2), 287–304 Advance Online Publication. doi:10.1080/1461670X.2017.1375385.
- Löfgren Nilsson, M & Örnebring, H. (2016). Journalism under Threat. *Journalism Practice*, 10(7), 880–890. doi:10.1080/17512786.2016.1164614.
- Löfgren Nilsson, M. (2017). *Journalisternas trygghetsundersökning: Journalisters utsatthet under 2016*. Hämtad från: https://jmg.gu.se/digitalAssets/1657/1657752_nr-75-journalisternas-trygghetsunders--kning-hela-rapporten.pdf.
- Martinen, M. (2016, 19 mars). ”Hakkaan sinut paskaksi”. *YLE*. Hämtad 2020-25-01 från <https://www.journalisti.fi/artikkelit/2016/4/hakkaan-sinut-paskaksi/>.
- Mediespråk. (2020). Hatpropaganda, inte hatprat. Hämtad 2020-21-02 från <https://www.mediesprak.fi/hatpropaganda-inte-hatprat>.
- Mijatović, D. (2016). *New Challenges to Freedom of Expression: Countering Online Abuse of Female Journalists*, Office of the Representative on Freedom of the Media Organization for Security and Co-operation in Europe (OSCE), Wien.
- Opinionsnämnden för massmedier. (2020a). Vad är ONM? Hämtad 2020-11-03 från <https://www.jsn.fi/sv/>.
- Opinionsnämnden för massmedier. (2020b). Journalistreglerna. Hämtad 2020-28-08 från <https://www.jsn.fi/sv/journalistreglerna/>.
- Petersson, O., Brink Lund A., Smith E., Weibull L. (2007). *Demokratirådets rapport 2007: Medierna och yttrandefriheten*. Hämtad från https://www.sns.se/wp-content/uploads/2016/09/dr_2007_rapport.pdf.
- Post, S och Kepplinger H. M. (2019). Coping with Audience Hostility. How Journalists' Experiences of Audience Hostility Influence Their Editorial Decisions. *Journalism Studies*, 20(16), 2422–2442. <https://doi.org/10.1080/1461670X.2019.1599725>.
- Pöyhkäri, R., Haara, P., och Raittila., P. (2013). *Vihapuhe sananvapautta kaventamassa*. Tampere University Press. Hämtad 2020-24-01 från <https://trepo.tuni.fi/handle/10024/103170>.
- Reporters Without Borders. (2018). *Online harassment of journalists: the trolls attack*. Hämtad från: https://rsf.org/sites/default/files/rsf_report_on_online_harassment.pdf.
- Reporters Without Borders. (2019). 2019 World press freedom index. Hämtad 2019-08-30 från <https://rsf.org/en/ranking/>.
- Reportrar utan gränser. (2019). *Pressfrihetsindex 2019: Nytt klimat av rädsla ökar journalisters självcensur*. Hämtad 2020-23-01 från <https://www.reportrarutangranser.se/pressfrihetsindex-2019-nytt-klimat-av->

radsla-okar-journalisters-sjalvcensur/.

Stahel, L & Schoen, C. (2019). Female journalists under attack? Explaining gender differences in reactions to audiences' attacks. *New Media & Society*. doi: 10.1177/14614481985333.

Statistikcentralen. (2018). Befolkningens användning av informations- och kommunikationsteknik. Hämtad 2019-9-20 från https://www.stat.fi/til/sutivi/index_sv.html.

Svenskarna och internet, Internetstiftelsen. (2018). Valspecial 2018, En del av undersökningen: Svenskarna och internet. (7. Självcensur). Hämtad från: <https://val2018.svenskarnaochinternet.se/sjalvcensur/>.

Svenska akademins ordböcker. (2019). Självcensur. Hämtad 2019-9-24 från <https://svenska.se/tre/?sok=sjalvcensur&pz=2>.

Sveriges Radio. (2016). Var tredje journalist har hotats eller trakasserats under det senaste året. Hämtad 2019-09-17 från <https://sverigesradio.se/sida/artikel.aspx?programid=3938&artikel=6457889>.

Trost, J. (2010). *Kvalitativa intervjuer* (upplaga 4). Lund: Studentlitteratur.

TU, Medier i Sverige. (2016). *Hot, våld och trakasserier mot medier*. Hämtad från https://tu.se/wp-content/uploads/2016/06/Hot_presentation_2016.pdf.

TV3. (2019). Trolljägarna. Hämtad 2019-09-26 från <https://www.viafree.se/program/reality/trolljagarna/sasong-3>.

UNESCO. (2014). *Media and Gender: A scholarly Agenda for the Global Alliance on Media and Gender*. France: United Nations Educational, Scientific and Cultural Organization.

Uppslagsverket. (2019). Yttrandefrihet. Hämtad 2019-09-30 från <https://www.ne.se/uppslagsverk/encyklopedi/lang/yttrandefrihet>.

Utgivarna. (2017). *Otillåten påverkan: Hot och trakasserier mot journalister & mediehus 2017*. Hämtad från <https://utgivarna.se/wp-content/uploads/2017/12/Rapport-hot-och-trakasserier-okt-2017.pdf>.

YLE. (2019, 18 december). Hatretoriken mot YLE:s journalister har ökat. *YLE*. Hämtad 2020-21-01 från <https://svenska.yle.fi/artikel/2019/12/18/hatretoriken-mot-yles-journalister-har-okat>.

Ziegele, M., Springer, N., Jost, P., Wright, S. (2017). Online users comments across news and other content formats: Multidisciplinary perspectives, new directions. *Studies in Communication and Media*, 6(4):315–332. doi: 10.5771/2192-4007-2017-4-315.

Bilaga

Bilaga 1. Intervjuguide

Redogörelse för den aktuella studien

Inledningsfrågor

1. I hur många år har du arbetat som journalist?
 - a. Vad är din ålder?
2. Berätta om dina arbetsuppgifter
 - a. Hur länge har du arbetat som xx?
3. Har du ansvar över ett specifikt område eller ämne?
4. Hur bedömer du din yrkesmässiga aktivitet på sociala medier?
 - a. Hur mycket följer du med vad som sägs på sociala medier om dina journalistiska produkter?

Tema 1 – Journalistens erfarenheter av näthat

5. Redogör för någon verklig händelse då du fått ta emot näthat i ditt arbete
 - a. Beskriv vad som hände
 - b. Hur aggressivt upplevde du näthatet?
6. Hur tog näthatet sig i uttryck?
 - a. Från vilken plattform är det vanligt att näthatet kommer?
7. Om du har andra erfarenheter av näthat, berätta
8. Finns det ämnen som du vet kommer mötas av näthat?
 - a. Vilka ämnen?
9. Har näthatet kommit anonymt eller har du varit medveten om personens identitet?
 - a. Vet du om det främst har varit manliga eller kvinnliga som kommenterat?

Tema 2 – Hur journalisten påverkats av näthat

10. Hur har näthatet påverkat dig?
11. Hur har du känslomässigt reagerat på näthat som du mött?

12. Har du lagt märke till om näthatet har påverkat dig i ditt arbete på något vis?
 - a. Hur, i sådana fall?
13. Vilka sorters näthat har påverkat dig mest?
14. Det kan också finnas näthat som är riktat mot dig som du inte är medveten om, hur påverkar det dig?
15. Hur upplever du att näthat har påverkat dig i ditt privatliv?
16. Hur har ditt psykiska mående påverkats av näthat?

Tema 3 – Hur journalisten hanterat näthat

17. Hur har du hanterat situationen när näthat uppstått?
 - a. Ignorerar du?
 - b. Vad svarar du om du svarar?
18. Vad har du för känslor när näthat förekommer?
19. Hur har redaktionen reagerat när näthat förekommit?
 - a. Vilka riktlinjer har din redaktion för hur man ska gå tillväga angående näthat?
 - b. Vilka är riktlinjerna gällande filtrering av kommentarer till nyheter?
20. Hur tycker du att man personligen och redaktionellt ska motverka näthat?

Avslutande frågor

21. Har du någonting att tillägga?